

Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2026 avseende handelsrelaterade insatser

I enlighet med regeringens beslut i regleringsbrev för budgetår 2026 den 18 december 2025 redovisar Sida härmed utfall och prognos för genomförandet (volym och inriktning, till och med år 2025) samt analys av fördelningen av handelsrelaterade insatser.

Beslut i detta ärende har fattats av vikarierande generaldirektör Hanna Hellquist på föredragning av metod- och ämnesföreträdare Andrea Lilja i närvaro av enhetschef Håkan Dahlfors.

Hanna Hellquist

Andrea Lilja

Handelsrelaterade insatser: utfall 2021-2025 och prognos 2026-2027

1. Sammanfattning

Skrivelsen redogör för utfallet för Sidas handelsrelaterade insatser 2021-2025, inklusive analys av fördelningen, samt prognos för 2026-2027. Handelsrelaterade insatser definieras i enlighet med den globala Aid for Trade (AfT) agendan och utgår ifrån klassificering i OECD/DACs Creditor Reporting System (CRS).

Sidas totala utbetalningar för handelsrelaterade insatser var nära 3,7 miljarder SEK 2025. Volymen för handelsrelaterat bistånd har legat på ungefär samma nivå under perioden, bortsett från 2024 då Sidas stöd till energiinfrastruktur ökade markant samt 2022 då utbetalningarna till handelsrelaterade insatser genomgående var lägre. Andelen handelsrelaterat bistånd som går till de minst utvecklade länderna (MUL) har sjunkit avsevärt de två senaste åren till följd av omallokering av medel, främst till Ukraina.

Sidas portfölj av garantier har växt kontinuerligt under de senaste åren, i takt med att garantiramen utökats. Samma trend är observerbar bland de garantier som är kopplade till handelsrelaterade insatser. Afrika var den geografiska där Sida under perioden ställde ut flest nya garantier, både inom regionala och bilaterala strategier. Sett till AfT-kategorierna var en klar majoritet av de nytecknade garantierna under perioden 2021-2025 stöd till uppbyggnad av produktiv kapacitet. Detsamma gällde för alla år utom 2025, då fyra av sex nytecknade garantier rapporterades mot kategorin ekonomisk infrastruktur.

Vad gäller geografisk fördelning av handelsrelaterade insatser minskar Sidas stöd till verksamhet i framförallt Afrika söder om Sahara (från ca 1,8 miljarder SEK 2021 till ca 1,2 miljarder SEK 2025). Även utbetalningar till globala AfT-insatser samt insatser i Asien och Latinamerika minskar under samma period. Sidas handelsrelaterade bistånd till Östeuropa och Västra Balkan ökar kraftigt, från 232 miljoner SEK 2021 till nära 1,1 miljard SEK 2025, där stödet till Ukraina utgör 878 miljoner SEK. Även stödet till handel i MENA ökar något under perioden.

Prognosen framåt är en fortsatt omfördelning av AfT-stöd från Afrika söder om Sahara till Östeuropa, inklusive Ukraina, och västra Balkan. Sidas utökade garantiram möjliggör ett fortsatt starkt fokus på mobilisering av privat kapital för AfT-agendan. Arbetet med att stärka synergier mellan bistånd, handelspolitik och främjande pågår och områden som digitalisering, grön omställning, hållbara marknader och reducerade handelshinder bedöms växa i prioritet kommande år.

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	1
2. Uppdraget	3
3. Avgränsningar, uttolkning av uppdraget	3
3.1 Det globala ramverket kring Aid for Trade, inklusive åtaganden	3
4. Utfall och prognos för handelsrelaterade insatser	4
4.1 Utfall 2021 till 2025 för utbetalningar till Aid for Trade	4
Uppbyggnad av produktiv kapacitet	5
Ekonomisk infrastruktur	6
Handelspolitik och regler	8
4.2 Utfall 2021 till 2025 för handelsrelaterade garantier	9
4.3 Geografisk fördelning av handelsrelaterat bistånd och prognos	11
Globalt handelsrelaterat bistånd	12
Afrika söder om Sahara	15
Östeuropa och västra Balkan	17
Asien	20
Mellanöstern och Nordafrika (MENA)	22
Latinamerika	24
5. Slutsatser och framtida behov för handelsrelaterat bistånd	26
5.1 Utvecklingsländers prioriteringar inom Aid for Trade	26
5.2 Synergier mellan biståndet och handelspolitiken	27
5.3 Slutsatser	29
6. Bilagor	31
Bilaga 1. Statistiska tabellunderlag	31
Bilaga 2. Referenser	32

2. Uppdraget

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2026 ska Sida redovisa ”utfall och prognoser för genomförandet (volym och inriktning, till och med år 2025) samt analys av fördelningen av handelsrelaterade insatser. Redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) senast 30 april 2026.”¹

3. Avgränsningar, uttolkning av uppdraget

I denna rapport beskrivs utfallet för perioden 2021 till 2025, samt prognos för 2026 och i viss utsträckning även 2027. Liksom tidigare års redovisningar definierar vi handelsrelaterade insatser i enlighet med den globala Aid for Trade-agendan och utgår från klassificering i OECD/DACs Creditor Reporting System (CRS).² Siffrorna baseras på läget i Sidas system per 10 april 2026.

3.1 Det globala ramverket kring Aid for Trade, inklusive åtaganden

Det globala AfT-initiativet lanserades vid Världshandels-organisationens (WTO) ministermöte 2005. AfT-agendan spelar en viktig roll för att stödja utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna (MUL), att kunna ta tillvara på de möjligheter som deltagande i internationell handel kan ge och minska fattigdom. AfT innefattar allt bistånd som stödjer uppbyggnad av produktiv kapacitet, ekonomisk infrastruktur, samt handelspolitik och regler. Initiativet leds av WTO och OECD, som genomför uppföljningar vartannat år.

Internationell handel är ett av sju områden i Sevilla-åtagandet, som antogs vid den fjärde konferensen för utvecklingsfinansiering (FfD4) och lyfter fram handel som en viktig motor för ekonomisk utveckling. Vid mötet i Sevilla 2025 förnyades åtaganden att skala upp AfT och öka effektiviteten. Dessa åtaganden var i linje med tidigare åtaganden samt målsättningen i Doha Programme of Action att dubblera handelsrelaterat bistånd till MUL från 2018 års nivå till 2031³.

2007 antogs Joint EU strategy on Aid for Trade. Strategin uppdaterades 2017 med en förnyad vision och ett tydligare fokus på stöd till de minst utvecklade länderna. Ett mål infördes om att successivt öka andelen AfT-stöd till MUL till 25 procent 2030⁴, men någon handlingsplan togs aldrig fram. En nyligen genomförd utvärdering av strategin ger flera rekommendationer, varav de första två är relevanta för både EUs och medlemsstaters arbete med AfT. Den första handlar om vikten av att ha en handlingsplan som fokuserar på de minst utvecklade ländernas behov av AfT och hur stödet till den gruppen av länder kan riktas, om målsättningen om ökad andel ska kvarstå. Den andra rekommendationen är att tydliggöra hur AfT-strategin relaterar till Global Gateway, inklusive hur ambitionen att öka handelsrelaterat bistånd till MUL kan integreras i

¹ Sida har valt att tolka uppdraget på samma sätt som i tidigare redovisningar, d.v.s. att redovisning av utfallet görs för fem år fram till och med år 2025. Prognosen har två års perspektiv, d.v.s. år 2026 och 2027.

² WTO:s medlemmar har förbundit sig att använda sig av OECD/DAC CRS för att redovisa utbetalningar mot åtaganden som gjorts inom ramen för Aid for Trade

³ UN (2022), Doha Programme of Action for LDCs for the decade 2022-2031

⁴ I linje med SDG mål 8a "Increase AfT support for developing countries, in particular least developed countries"[...] och för att möjliggöra mål 17.11 "doubling the share of global exports from LDCs by 2020"

genomförandet av Global Gateway och göra det möjligt för länderna att dra större nytta av initiativet.⁵

Under 2025 ökade världens varuexport med 7,2 procent, till 26,3 biljoner USD. Utvecklingsländer stod förra året för 46 procent av den globala handeln, en andel som ökat från 29 procent år 2000. De 44 minst utvecklade länderna (MUL) stod endast för 1,2 procent av världens export, en siffra som knappt ökat sedan 2010.⁶ 14 länder är på väg mot graduering från MUL-gruppen kommande år, varav åtta länder ligger i Asien eller Oceanien, och sex länder i Afrika söder om Sahara. Om ländernas utvecklingskurvor fortskrider, så kommer 26 av resterande 30 länderna⁷ som tillhör MUL-gruppen att vara i Afrika söder om Sahara 2030.⁸

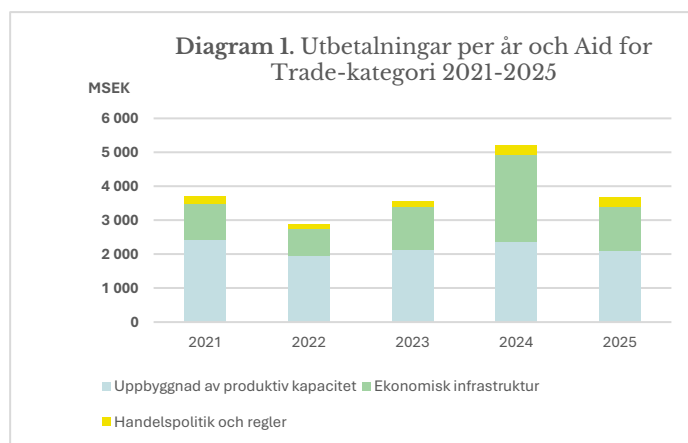
4. Utfall och prognos för handelsrelaterade insatser

Tabell 1. Utveckling och förändring av Aid for Trade över tid (2021-2025; miljarder SEK och procent)

	Utbetalningar				
	2021	2022	2023	2024	2025
Uppbyggnad av produktiv kapacitet	2 438	1 945	2 127	2 321	2 096
Ekonomisk infrastruktur	1 042	820	1 266	2 561	1 290
Handelspolitik och regler	215	121	169	301	299
Summa Aid for Trade	3 695	2 886	3 563	5 183	3 684
Förändringar AfT-utbetalningar (från föregående år)		-21,9%	23,5%	45,5%	-28,9%
Handelspolitik och regler som andel av totalt AfT	5,8%	4,2%	4,7%	5,8%	8,1%
AfT som andel av Sidas totala utbetalningar	13,8%	12,1%	14,4%	19,8%	16,3%

4.1 Utfall 2021 till 2025 för utbetalningar till Aid for Trade

Utfallet för Sidas utbetalningar för handelsrelaterade insatser uppgick år 2025 till knappt 3,7 miljarder SEK. Det är en minskning med nära 30 procent jämfört med

⁵ [Special report 17/ \(2025\): EU aid for trade to least developed countries](#)

⁶ [Data Insights | UNCTAD Data Hub](#) (hämtad 2026-04-10)

⁷ Afghanistan, Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Centralafrikanska republiken, Tchad, Demokratiska republiken Kongo, Eritrea, Etiopien, Gambia, Guinea, Guinea-Bissau, Haiti, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauretanien, Mocambique, Niger, Sierra Leone, Somalia, Sydsudan, Sudan, Togo, Yemen, Zambia, och Östtimor.

⁸ Kommerskollegium (2025), LDC Graduation: Challenges and opportunities for EU-African trade

föregående år, då AfT-utbetalningarna var ovanligt höga till följd av stora bidrag till energiinfrastruktur i Ukraina. Totalt sett över de senaste fem åren ligger årets volym av handelsrelaterat bistånd på ungefär samma nivå som 2023 och 2021 års utbetalningar. Det innebär att den nedåtgående trend som noterades i föregående AfT-rapportering har vänt. Det ska noteras att Sidas handelsrelaterade bistånd sett över perioden 2021-2025 har ökat som andel av Sidas totala bistånd, från strax under 14 procent 2021 till strax över 16 procent 2025.

Under perioden låg andelen stöd inom AfT till MUL på som lägst 25 procent (2024) och som högst 43 procent (2022). En stor del av de globala och regionala stöden för handelsrelaterade insatser allokeras inte till någon specifik inkomstkategori av länder, så det är rimligt att anta att utbetalningarna som stödjer de minst utvecklade ländernas möjligheter att delta i internationell handel är större än så.⁹

Sidas arbete med handelsrelaterade insatser innehåller stöd till tre områden: 1) Uppbyggnad av produktiv kapacitet; 2) Ekonomisk infrastruktur; samt 3) Handelspolitik och regler. Den breda ansatsen inom AfT grundar sig i förståelsen att för att kunna utnyttja exempelvis handelspolitiska reformer eller frihandelsavtal, så måste ett land ha en infrastruktur som möjliggör handel och kapacitet inom näringslivet att konkurrenskraftigt kunna producera varor och tjänster för export (inklusive import av insatsvaror).

Kategorin uppbyggnad av produktiv kapacitet fortsätter att vara den största i 2025 års utbetalningar (57 procent), följt av ekonomisk infrastruktur (35 procent) och handelspolitik och regler (8 procent), där den senare ökat som andel under perioden. Stöd till utvecklingsländers arbete med handelspolitik och regler lyfts fram som ett område inom AfT som bör öka i prioritet (se mer i kapitel 5) varför det är värt att uppmärksamma att det är den del av portföljen som ökat mest under perioden 2021-25 (med nära 40 procent), om än från en initialt låg nivå.

Uppbyggnad av produktiv kapacitet

Sidas stöd till uppbyggnad av produktiv kapacitet inkluderar insatser som på olika sätt stöttar företag och industrier att kunna producera varor och tjänster som är efterfrågade på ett konkurrenskraftigt sätt. Sidas stöd syftar vidare till att bidra till mer välfungerande och inkluderande marknader, som i högre grad tar tillvara på den potential som människor som lever i fattigdom besitter i egenskap av företagare, arbetare och individer som handlar på marknader. Insatserna förbättrar företagsklimat, ökar företags tillgång till finansiella tjänster, och bygger kapacitet inom hållbar produktion av varor och tjänster.

Under 2025 gick 39 procent av utbetalningarna inom kategorin till insatser i Afrika söder om Sahara, där investeringar i jordbrukssektorn representerade en stor del. Ett exempel är stödet Pathways to profitable dairy farming som implementeras av UNIDO i samarbete med Tetra Pak, som syftar till att utveckla värdekedjan för mjölkproduktion i Kenya genom utbildning, förbättrat marknadstillträde och stärkt inkludering av marginaliserade grupper.¹⁰ Ungefär en tredjedel av insatserna är globala stöd, där två av de större stöden är till

⁹ Andel utbetalningar som inte allokeras till någon specifik landkategori är i storleksordningen 26 procent (2024) till 41 procent (2021)

¹⁰ UNIDO: PPDP-Pathways to Profitable Dairy Farming Project, insatsnummer: 17176

Världsbanksfonden ProBlue, som bidrar till utvecklandet av en hållbar blå ekonomi i låg och medelinkomstländer¹¹, och International Trade Centre (ITC) som kombinerar direkt stöd till Micro, Small and Medium Enterprises (MSMEs) för att öka deras möjligheter att delta i internationell handel med arbete på policynivå för att implementera internationella regler och standarder inom handel lokalt och regionalt, med fokus på grön omställning.¹²

Sett över den analyserade perioden har Sidas stöd till jordbruksutveckling minskat, till förmån för fler stöd till grön omställning, hållbart företagande och gruvnäring. Det sistnämnda området utgör fortsatt en liten del av Sidas stöd inom uppbyggnad av produktiv kapacitet, men har ökat kontinuerligt under de senaste fem åren.

Ekonomisk infrastruktur

Kategorin ekonomisk infrastruktur domineras under perioden 2021-2025 av utbetalningar i Afrika, Östeuropa och västra Balkan samt inom de globala strategierna. Framför allt utmärker sig trenden av kraftigt ökade utbetalningar till Ukraina dit omfattande stöd med fokus på stärkande och återuppbyggnad av energiinfrastruktur har riktats sedan Rysslands fullskaliga invasion i februari 2022. Bland dessa utmärker sig bland annat det omfattande stödet till Energistödsfonden för Ukraina (UESF)¹³, som behandlas mer i detalj i delen om Östeuropa och västra Balkan i kapitel 4.3, samt ytterligare stöd till Energy Community i Ukraina¹⁴. Detta har resulterat i att regionen Östeuropa och västra Balkan är den geografi som mottagit störst volymer AfT-utbetalningar inom ekonomisk infrastruktur under 2024 och 2025, till följd av kraftigt ökade stöd till Ukraina. Utbetalningarna har sett en stadig ökning sedan 2021 som nådde sin kulmen 2024 då dessa utgjorde 65,9 procent av alla utbetalningar i kategorin för att fortsatt ligga högt på 59,8 procent 2025.

Under 2021-2023 dominerades kategorin av utbetalningar till Afrika, där elektrifiering och att stärka tillgången till förnybar energi inom ramen för Sidas Power Africa-initiativ var en starkt bidragande faktor. Moçambique har under perioden varit den största enskilda mottagaren av AfT-utbetalningar inom ekonomisk infrastruktur i Afrika, med utpräglat fokus på energisektorn. Stort fokus har varit på utbyggnad av elnätet och involverat brett engagemang från flertalet aktörer inom Team Sweden. Genom ett stöd till SNV Moçambique¹⁵ har Sida även bidragit till att öka tillgången till energi genom innovativt tillhandahållande av och investeringar i ren energi som är frikopplad från elnätet. Stöd till projektförberedande genomförbarhetsstudier i Moçambiques energisektor¹⁶ främjar förbättringar och utveckling av elsystemet och förvaltning av sektorn, vilket på medellång och lång sikt möjliggör ökad tillgång till förnybart producerad el. Trots att det bilaterala biståndet till Moçambique fasas ut till augusti 2026, kvarstår Sidas engagemang i energisektorn tillsammans med Team Sweden och svenska företag, där grunden är lagd för ett samarbete i sektorn som kommer

¹¹ Problue 2018-2030, insatsnummer: 12107

¹² ITC 2022-2026, insatsnummer: 14589

¹³ Energy Community's Ukraine Energy Support Fund, insatsnummer: 16641

¹⁴ Ukraine: Support to power, electricity and heat production, Energy Community, insatsnummer: 17210 samt Ukraine: Contribution to energy infrastructure, Energy Community, insatsnummer: 16934

¹⁵ SNV Mozambique - Accelerator for Minigrids, insatsnummer: 17007

¹⁶ Project Preparation Facility in the Energy Sector, insatsnummer: 51140103

fortsätta, om än i annorlunda form och mindre omfattning. Samarbetet med SNV har bland annat inneburit initiativ till insatsen +SOL, som bidrar till utbyggnad av fristående solparker. Sveriges engagemang i +SOL kommer fortsätta, bland annat genom en sedan tidigare planerad EU-delegering till UM Maputo.

Utbetalningsvolymerna under globala strategier inom ekonomisk infrastruktur har varit relativt konstanta över perioden och haft en mer varierande karaktär. Stödet till Näringslivets Internationella Råd (NIR) och deras Sustainability Impact Accelerator (SIA)¹⁷ bidrar till stärkt hänsyn till hållbarhetsaspekter i infrastrukturprojekt. Detta genom att främja efterlevnad av International Finance Corporations (IFC) så kallade Performance Standards som är en rad kriterier för hållbarhetsaspekter, vars efterlevandegrad är av stor vikt för hur investerare, inte minst institutionella sådana, bedömer investerbarheten i projekt. Genom stödet till Världsbankens Digital Development Partnership¹⁸ bidrar Sida bland annat till att tillgången till digital infrastruktur blir mindre ojämlig i utvecklingsländer och främjandet av en välutvecklad och konkurrenskraftig digital sektor med ett ökat användande av digitala tjänster och produkter. Sidas långvariga stöd till den globala branschorganisationen för mobiltelefonisektorn GSMAs¹⁹ arbete syftar till att minska ojämligheten genom innovation av digitala teknologier och bidra till mer inkluderande digitalisering.

Infrastruktur spelar en avgörande roll för utvecklingsländers möjlighet att delta i handel på flera sätt. Tydligast är kanske behovet av infrastruktur för att transportera varor på ett effektivt sätt till lägre kostnader eller underlätta gränspassager genom infrastrukturlösningar vid tullstationer. Däremot är även förutsägbar och billig energiförsörjning centralt för företags produktionsmöjligheter och kapacitet att expandera till nya marknader. Slutligen är infrastruktur som ökar tillgången till uppkoppling och därigenom bidrar till digitalisering centralt för handel. Dels möjliggör det nyttjande av digitala lösningar och tillgång till marknadsinformation, som är av stor vikt vid expansion till nya marknader, dels ökar tjänstehandel och digital handel som andel av global handel, varför digitalisering är avgörande för att ta del av framväxande ekonomiska möjligheter.

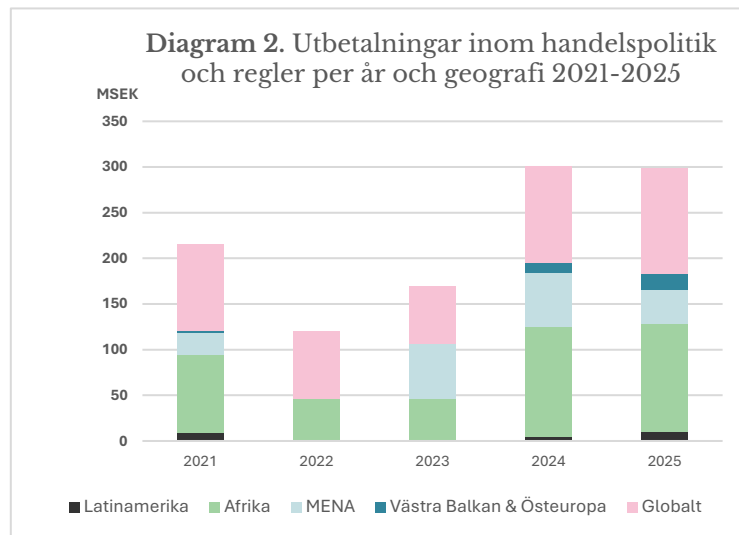
¹⁷ NIR ITP Sustainability Impact Accelerator SIA, insatsnummer: 14365

¹⁸ WB Digital Development Partnership 2023-2027, insatsnummer: 16647

¹⁹ GSMA 2021-2024, insatsnummer: 14448 samt GSMA 2025-2028, insatsnummer: 16945

Handelspolitik och regler

Den sista kategorin handelspolitik och regler omfattar stöd för att underlätta handel genom att stärka kapaciteten hos partnerländer att förhandla och implementera avtal och regler, genom att undanröja handelshinder och effektivisera handels- och tullprocedurer. Vissa stöd bidrar också till uppbyggnad av resurser av global nytta som databaser och analysverktyg.

Kategorin har med god marginal lägst utbetalningsvolym av de tre och har under perioden 2021-2025 som minst utgjort 4,2 procent och som mest 8,2 procent av de totala AfT-utbetalningarna per år. Samtidigt har de årliga utbetalningarna under kategorin ökat kontinuerligt sedan 2022, då de summerade till 121 miljoner SEK, till att uppgå till cirka 300 miljoner SEK per år för såväl 2024 som 2025.

Utbetalningarna under kategorin kommer i mycket hög utsträckning från globala och regionala strategier, där den globala strategin för hållbar tillväxt, grön omställning och utbildning tillsammans med den regionala strategin för Afrika kraftigt dominerar statistiken, i viss mån tillsammans med MENA. Över perioden har utbetalningar under globala strategier utgjort mellan 37,5 procent (2023) och 61,4 procent (2022) av de totala AfT-utbetalningarna inom handelspolitik och regler. Ett exempel är stödet till Internationella standardiserings-organisationen (ISO)²⁰ som stärker utvecklingsländers nationella standard- och kvalitetssäkringssystem genom att bidra till ökad kunskap och kompetens bland nationella standardiseringsorgan och andra relevanta aktörer. Arbetet fokuserar på tekniskt stöd till nationella standardiseringsinstitut, kompetensutveckling genom till exempel utbildningar, mentorskapsprogram samt regionala och globala utbyten. Standarder är en central förutsättning för utvecklingsländer, särskilt MUL, att kunna öka sitt deltagande i internationell handel. Världsbankens World Development Report från 2025²¹ identifierar att standarder är en stor möjliggörare av utveckling genom att underlätta marknadstillträde, minska transaktionskostnader och främja ekonomisk tillväxt genom att skapa förutsägbarhet och tillit i globala värdekedjor.

²⁰ ISO Action Plan for Developing Countries 2021-2025, insatsnummer: 13464

²¹ World Bank Group, (2025) "Standards for Development", World Development Report 2025.

Inom kategorin har utbetalningar till Afrika utgjort mellan 27,1 procent (2023) som lägst och 38,2 procent (2022) som högst. Stöden i Afrika fokuserar framför allt på kapacitetsbyggande genom utbildning av tjänstemän, åtgärder som underlättar handel, harmonisering av regler och lagstiftning samt implementering av regionala ekonomiska samarbetsavtal samt det kontinentala frihandelsavtalet AfCFTA. Sedan 2024 finansierar Sverige programmet Swedish Initiative for Facilitating Trade in Africa (SWIFT)²² som verkar för att underlätta handel genom undanröjande av icke-tariffära handelshinder längs fyra betydelsefulla handelskorridorer i Väst- och Östafrika samt på Afrikas horn. Arbetet fokuserar huvudsakligen på att förenkla gränspassager och tullprocesser genom att främja samarbete mellan länders myndigheter och skapa en strukturerad och simplificerad process för handel genom så kallade one-stop border posts (OSBP). Insatsen innefattar även dialog och stöd på nationell nivå för att bland annat förenkla lagstiftning och tullprocesser samt driva harmonisering mellan länders regler.

Såväl den globala strategin för hållbar tillväxt och grön omställning som den regionala och de bilaterala strategierna i Afrika tilldelades mindre anslag än tidigare år i Sidas regleringsbrev för 2026. Detta kommer med stor sannolikhet resultera i mindre utbetald volym inom kategorin handelspolitik och regler under 2026 och 2027 då utbetalningar från dessa strategier har stått för en mycket hög andel av de totala utbetalningarna i kategorin. Inga utbetalningar i kategorin har gjorts i Asien, exklusive MENA, under perioden, medan Latinamerika och Östeuropa och västra Balkan endast har mottagit begränsade belopp. I MENA har utbetalningsvolymerna varierat från att vissa år vara försumbara till att 2023 utgöra 35,4 procent av utbetalningarna, men har stabiliserats med relativt höga belopp under 2023-2025.

Välfungerande handelsprocedurer och harmonisering av regler är grundläggande förutsättningar för ett regelbaserat internationellt handelssystem med förutsägbarhet och ekonomisk öppenhet. Sidas stöd inom kategorin handelspolitik och regler bidrar till att skapa förutsättningar för detta och underlättar därigenom för företag i utvecklingsländer att delta i internationell handel samtidigt som länderna blir mer attraktiva att handla med, etablera sig i och investera i för utländska företag.

4.2 Utfall 2021 till 2025 för handelsrelaterade garantier

Sida hade sammanlagt 42 aktiva garantier som bidrog till genomförandet av den globala Aid for Trade-agendan under 2025. Totalt mobiliserar dessa garantier nära 25,5 miljarder SEK under sina respektive avtalsperioder. Nedan redovisas det mobiliserade kapitalet av garantier som bidrar till AfT per år för det år de avtalades, i linje med OECD:s regelverk för redovisning av mobiliserat privat kapital genom ODA.

Utfallet för garantier som rapporteras mot OECD/WTO:s definition av AfT redovisas i detta regleringsbrevsuppdrag utifrån antalet tecknade garantier per år samt hur mycket kapital dessa beräknas mobilisera.

²² Swedish Initiative for Facilitating Trade in Africa (SWIFT) 2024-2028, insatsnummer: 13328

Generellt sett har Sidas portfölj av garantier vuxit kontinuerligt under de senaste åren, i takt med att garantiramen också utökats. Samma trend är observerbar bland de garantier som är kopplade till handelsrelaterade insatser. År 2022 sticker ut i denna data som ett år då många garantiavtal tecknades, men framför allt att de garantier som tecknades detta år mobiliserar över 6,3 miljarder SEK. En stor del av detta, över 4 miljarder, mobiliseras av en enskild garanti, Sunfunder Gigaton Fund.

Tabell 2. Mobiliserat kapital i nya garantiavtal inom Aid for Trade per år och geografi (2021-2025, miljoner SEK)

	Mobiliserat kapital				
	2021	2022	2023	2024	2025
Asien	0	1 436	958	1 278	0
Latinamerika	0	0	0	0	0
Afrika	377	3 243	366	1 277	108
MENA	1030	0	0	0	0
Västra Balkan och Östeuropa	0	0	633	346	1317
Globalt	65	1692	0	0	1102
Totalt	1 472	6 370	1 957	2 901	2 527

Garantins mål är att mobilisera privat kapital till en investeringsfond som ska ge utlåning till små och medelstora företag verksamma inom förnybar energi i låg- och medelinkomstländer, huvudsakligen i Afrika. Det största antalet nytecknade garantier under perioden 2021-2025 var i Afrika, både inom regionala och bilaterala strategier. Sett till AfT-kategorierna var en klar majoritet av de nytecknade garantierna under perioden 2021-2025 inom uppbyggnad av produktiv kapacitet. Detta gällde för alla år utom 2025, då fyra av sex nytecknade garantier rapporterades mot kategorin ekonomisk infrastruktur.

I syfte att ge en mer detaljerad ögonblicksbild av nuläget är det lämpligt att redogöra för hur garantiportföljen såg ut i termer av vilka garantier som var aktiva vid någon tidpunkt under 2025. Inom portföljen uppgick då det beräknade mobiliserade kapitalet för de 42 aktiva AfT-kopplade garantierna till 25,5 miljarder SEK. Av dessa bidrog det största antalet, cirka två tredjedelar, till uppbyggnad av produktiv kapacitet medan resterande tredjedel av garantierna bidrog till ekonomisk infrastruktur. Trots att nästan dubbelt så många garantier bidrar till uppbyggnad av produktiv kapacitet mobiliserar dessa endast cirka 40 procent av det totala mobiliserade kapitalet på 25,5 miljarder SEK, medan garantierna som bidrar till ekonomisk infrastruktur står för runt 60 procent. Värt att notera gällande vilka ändamål garantierna bidrar till är avsaknaden av garantier som bidrar till den tredje AfT-kategorin handelspolitik och regler. Den rimligaste förklaringen till detta torde vara att insatser som klassificeras under denna kategori framför allt bidrar till uppbyggnad och stärkande av allmänna varor av olika slag, såsom effektivisering av tullprocesser eller kapacitetsutveckling hos myndigheter och departement i partnerländer. Detta är vanligen inte investeringar som görs av privata aktörer, utan snarare något som det offentliga finansierar och utvecklar. Sidas garantier bidrar till att minska risken en aktör upplever inför en investering eller utlåning. Gällande investeringar i

allmänna varor inom ramen för handelspolitik och regler är möjligheterna att nyttja sådana verktyg för riskminimering begränsade.

Garantiinstrumentet har blivit ett allt viktigare verktyg för Sida i takt med att biståndsbudgeten minskat de senaste åren. I kombination med omprioriteringar mot vissa områden inom biståndet gör det att budgeten för ekonomisk utveckling i bred bemärkelse har minskat, såväl på global, regional som bilateral nivå, och att mobilisering av privat kapital blir alltmer centralt för att uppnå målen på området. Sida kommer fortsatt utforska möjligheterna att nyttja instrument och ansatser för att mobilisera privat kapital till investeringar i projekt som stödjer partnerländers arbete med handelspolitik och regler, men noterar samtidigt att det sannolikt är mer utmanande att hitta modeller för det jämfört med de andra två kategorierna uppbyggnad av produktiv kapacitet och ekonomisk infrastruktur. Här finns bättre förutsättningar för mobilisering av privat kapital för ändamålen, inte minst exemplifierat av att 42 garantier bidrog till dessa i någon utsträckning under 2025. Privat kapital som mobiliseras generellt sett till stor del för handelsrelaterade sektorer. Data från OECD över de finansiella flöden som möjliggörs genom så kallade privatsektorinstrument (private sector instruments, PSI), vilket omfattar lån till den privata sektorn, garantier, återbetalningsbara bidrag med mera, visar att dessa utbetalningar till 90 procent sker i handelsrelaterade sektorer²³. Detta innebär att katalytiska instrument som mobiliserar privat kapital till stor del bidrar till att förbättra förutsättningarna för företag att delta i handel, exempelvis genom att möjliggöra utlåning till företag som vill expandera sin verksamhet.

Garantierna inom uppbyggnad av produktiv kapacitet bestod under 2025 till stor del av portföljgarantier inom bilaterala strategier. I denna kategori bidrog det största antalet av garantierna till att mobilisera kapital i Västra Balkan och Östeuropa och Afrika (vardera 10 garantier), medan endast ett fåtal garantier bidrog till detta i Asien och MENA. Samtidigt var det garantierna som föll under globala strategier som mobiliserade störst belopp. Inom ekonomisk infrastruktur var sju garantier aktiva i Afrika där merparten var inom energi, medan sex garantier var aktiva inom globala strategier. I denna kategori var endast ett fåtal garantier aktiva i Europa och Latinamerika.

4.3 Geografisk fördelning av handelsrelaterat bistånd och prognos

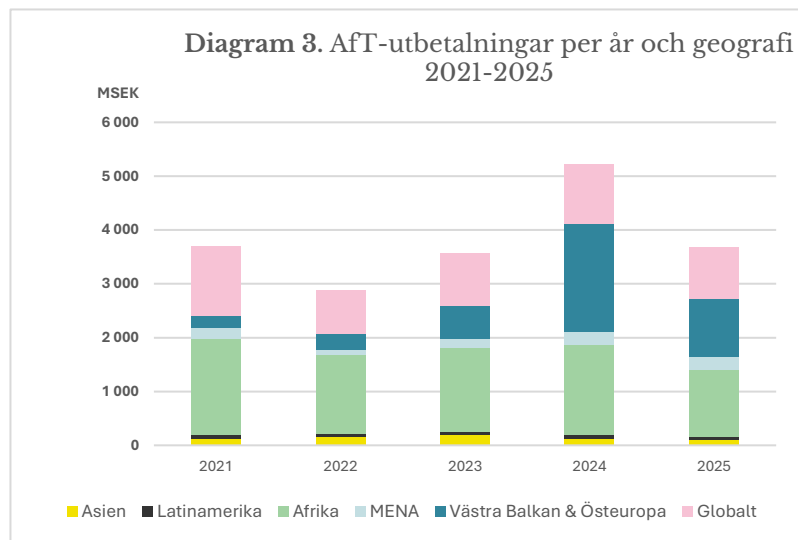
I avsnittet redovisas fördelningen av utbetalningar per geografiskt område samt global tematisk nivå 2021-2025 och sammansättning med insatsexempel för respektive portfölj, med prognos för 2026-2027.

²³ OECD (2025) Aid for Trade at a Crossroads - Building partnerships for trade and sustainable development

Globalt handelsrelaterat bistånd

Kontext

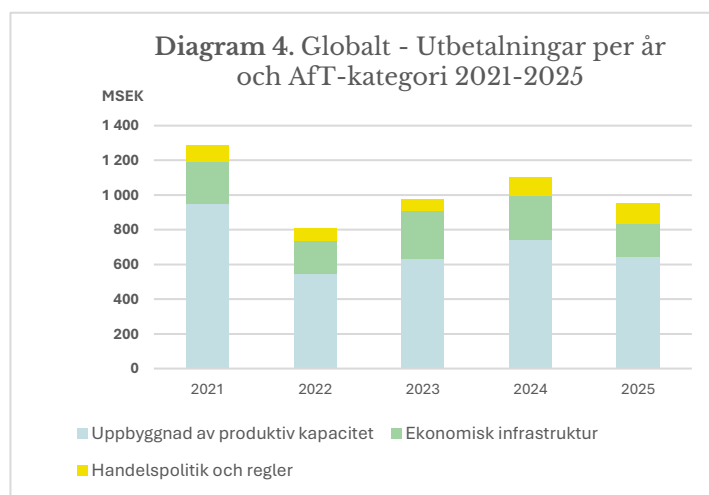
Internationell handel har varit en allmänt erkänd motor för ekonomisk tillväxt och jobbskapande och en utgångspunkt för reformagendan och utrikeshandelsstrategin. Samtidigt har det regelbaserade globala handelssystemet utmanats under de senaste åren i takt med ökande geopolitiska motsättningar, vilket även påverkat WTO:s förmåga att säkra gemensamma regler. Ökade och oförutsägbara tullar, subventioner och tekniska handelshinder fördröjar handel och

skapar osäkerheter som dämpar investeringar och den begynnande återhämtningen i den globala ekonomiska utvecklingen. Behovet av en hållbar utveckling och grön omställningen medför också stora behov av investeringar och kapacitet för att möta relaterade krav i värdekedjor och säkerställa marknadstillträde. Sammantaget slår detta särskilt mot MULs förutsättningar att dra nytta av handel. Samtidigt utvecklas tjänstehandel och digital handel snabbt och ökar i volym, områden där utvecklingsländer släpar efter och riskerar gå miste om tillväxtmöjligheter.

AfT-portföljens sammansättning och utveckling

AfT-utbetalningarna från de globala tematiska strategierna summerades 2025 till knappt 950 miljoner SEK, därmed minskade utbetalningarna jämfört med 2024 och den uppåtgående trenden sedan 2022 bröts. Den minskade nivån beror på

minskade utbetalningar inom stöd till uppbyggnad av produktiv kapacitet och i viss mån ekonomisk infrastruktur som en följd av en något mindre budget för 2025. Nivån till handelspolitik och regler har dock fortsatt öka något i linje med en tydlig prioritering inom portföljen. 2021 års nivå uppnås dock inte, vilket delvis förklaras med omställning av forskningsstödet som medförde kraftigt minskade bidrag till AfT-portföljen.

Från de globala tematiska strategierna består AfT-portföljen huvudsakligen av stöd från strategin för hållbar ekonomisk utveckling 2022-2026 där handel var ett särskilt mål, men även strategin för miljö- och klimatomfattig hållbar utveckling 2022-2026, vilken innehöll relevanta investeringar inom inte minst ekonomisk infrastruktur, såsom i fossilfri energi, och hållbarhetsfrågor med koppling till produktiv kapacitet. Dessa två strategier uppgick under 2025 i den nya strategin för hållbar tillväxt, grön omställning och utbildning som sammantaget medförde en något lägre volym av AfT-relaterade utbetalningar (se mer under trend nedan).

Utgångspunkten för portföljen har därmed varit att bidra till ett öppet, förutsägbart och regelbaserat handelssystem som gynnar hållbar tillväxt och grön omställning i linje med de relevanta strategierna. Fokus har legat på att stärka affärs- och investeringsklimat, integrera utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, i globala värdekedjor och stöd i WTO-anslutningsprocesser. Detta innebär bland annat att stödja kapacitetsbyggande för att analysera handelspolitik och sluta avtal. Här ingår också handel som en motor för privatsektorutveckling genom att reducera handelshinder, skadliga subventioner och implementera WTO-avtalet för handelsförenkling samt avtalet mot otillåtna fiskesubventioner. Ett betydande fokus har även legat på höjd kapacitet att eliminera icke-tariffära handelshinder, använda internationella standarder för att öppna upp handelsmöjligheter och bedriva säker handel med jordbruksprodukter, förstå exportmarknader och krav samt efterleva hållbarhetskriterier.

Ett omfattande stöd har även gått till små och medelstora företag för affärsutveckling och ökad kunskap om handelsmöjligheter och exportmarknader samt till att förbättra finansmarknader och tillgång till krediter. Över tid har digital handel och tjänstehandel ökat i betydelse i portföljen samt såväl klimat- som jämställdhetsaspekter av hållbar handel stärkts. Bland stöden återfinns också affärsklimat generellt och mobilisering av kapital för investeringar. Under 2025 tillkom exempelvis den nya garantin Allianz Credit Emerging Markets Fund (ACE)²⁴ som kanaliserar stora volymer privat kapital till investeringsprojekt genom utvecklingsbankerna.

Ett fokus på globalt mervärde i linje med de två tidigare strategiernas inriktning innebar också ett relativt omfattande stöd till globala nyttigheter i form av handelsdatabaser, index, analysverktyg och liknande. Dessa har bidragit till evidensbaserad dialog om reformer på landnivå, drivit innovation och uppskalning, identifierat prioriteringar och synliggjort resultat. Ett exempel är hur stödet till Världsbankens handelsfond²⁵ bidragit till att Logistics Performance Index, som används för att initiera reformer och utvärdera investeringar i

²⁴ Allianz Credit Emerging Markets Fund, Guarantee, insatsnummer: 16187

²⁵ World Bank Group - Umbrella Facility for Trade 2.0, insatsnummer: 17243

handelsrelaterad infrastruktur, numera baseras på realtidsdata istället för enkäter.²⁶ Samma fond bidrog till Ukrainas reformprogram genom analyser där satellitdata nyttjades för att informera åtgärder.²⁷

I linje med reformagendan har portföljen också justerats för att bättre svara upp mot dess inriktning på synergier mellan handel och bistånd. Sida arbetar med en Team Sweden-ansats med tydliga synergier i det nya partnerskapet med Global Alliance for Trade Facilitation (GATF)²⁸ som arbetar nära aktörer i privat sektor för att genomföra handelsförenklningar. Ett exempel från hösten 2025 är UM Rabat som bjöd in svenskt näringsliv till möte med GATF, där företagen gav inspel om prioriterade handelsproblem. I uppföljande dialoger med myndigheterna identifierade GATF ett projekt kring procedurerna för certifiering av importvaror som planeras starta 2026.²⁹

Stödet till Världsbankens handelsfond har bidragit till implementering och efterlevnad av WTO:s avtal för förenklade handelsprocedurer (TFA) sedan dess införande 2017. WTO beräknar att avtalet under sina första tre år bidrog till över 200 miljarder USD i ökad handelsvolym, framför allt i utvecklingsländer. Jordbruksexporten från MUL beräknas till exempel ha ökat med 17 procent.³⁰ Reducerade handelskostnader skapar förutsättningar för företag att anställa fler och betala högre löner³¹ samt underlättar för ökade utländska investeringar.³²

Den globala AfT-portföljen skapar således förutsättningar för affärsmöjligheter som kommer även svenska företag till del, såsom i Bangladesh där reducerade kostnader för handel stärker svenska bolags konkurrenskraft i textilindustrin som i sin tur genererar sysselsättning och skatteintäkter i såväl Sverige som Bangladesh. Genom reformer som förbättrar affärsklimat eller förenklar handel mobiliseras också privat kapital i stor skala när det frigörs investeringar.³³

Den globala AfT-portföljen bidrar också till att skapa en plattform för Sverige vid WTO via de WTO-fonder och partnerskap som är kopplade till organisationen. Sveriges trovärdighet stärks av att uppfylla WTO-avtalens åtaganden om stöd till integrering i världshandeln för utvecklingsländer och i synnerhet MUL. Ett exempel är hur Somalias WTO-anslutningsprocess, där Sveriges WTO-ambassadör är ordförande för arbetsgruppen, fick stöd av Enhanced Integrated Framework (EIF)³⁴ under perioden. Stödet stärkte Somalias förmåga att navigera WTO-anslutningen genom utbildning av tjänstemän att hantera komplexiteten och de regelmässiga kraven i WTO-medlemskapet och presentera sina intressen i sektorspecifika frågor under WTO:s arbetsgruppsmöten.³⁵

²⁶ World Bank, Trust Fund Completion Report - Umbrella Facility for Trade, 2026, Dox: 15/001180- 284

²⁷ World Bank, Umbrella Facility for Trade Annual Report FY24, 2025, Dox: 15/001180270

²⁸ Global Alliance for Trade Facility (GATF), insatsnummer: 17102

²⁹ GATF Proposal for approval Morocco, Dox: 23/000331-170

³⁰ WTO News, Trade Facilitation Agreement has increased trade by over US\$ 230 billion, Dox: 24/000368-7

³¹ Trade Facilitation Support Program, Insatsnr. 17243, (World Bank Group), – Semi Annual Report – Phase 2, 2025, Dox: 24/000682-63

³² Trade Facilitation Support Program, Insatsnr. 17243, (World Bank Group), – Semi Annual Report – Phase 2, 2025, Dox: 24/000682-63

³³ Trade Facilitation Support Program, Insatsnr. 17243, (World Bank Group), – Semi Annual Report – Phase 2, 2025, Dox: 24/000682-63

³⁴ Enhanced Integrated Framework (EIF) phase 3, insatsnummer: 17671 samt Enhanced Integrated Framework Phase 2/Interim Facility 2017-2025, insatsnummer: 61050357

³⁵ Enhanced Integrated Framework, EIF Annual Report (2024), s.4, 29, Dox: 16/000658-441

Prognos för portföljens utveckling 2026-27

Sidas regleringsbrev för 2026 innebar att anslaget för strategin för hållbar tillväxt och grön omställning 2025-2029 minskade med nära 60 procent 2026. Det kommer att få omfattande återverkningar för AfT-portföljen inom den globala tematiska portföljen då denna strategi har svarat mot över 3/4 av volymen och i synnerhet uppburet stöd till kategorin handelspolitik och regler. Inom ramen för strategistyrningen pågår också en omställning mot mer projektbaserade angreppssätt och landfokus. Samtidigt fokuseras portföljen till att nyttja globala partners med tydligt mervärde inom det handelstekniska biståndet såsom Världsbanken, GATF och EIF då de kan generera evidens, nyttja den privata sektorns kraft och kunskap i reformarbetet, bistå med tekniskt stöd och mobilisera kapital för handelsrelaterade investeringar. Inte minst är det noterbart att portföljen är unikt placerad att skapa ett mer gynnsamt affärsklimat för handel och investeringar, samtidigt som det öppnar upp affärsmöjligheter för svenska företag och/eller sänker kostnaderna i globala värdekedjor med svenskt intresse. Inom det globala förutses också flera garantier tillkomma med bäring på AfT-agendan.

Afrika söder om Sahara

Geopolitiska strömningar har under de senaste åren haft avgörande konsekvenser för handel på den afrikanska kontinenten, vilket även medfört effekter på den kontinentala ekonomiska integrationen. De senaste åren har den regelbaserade inter-afrikanska handeln ökat stadigt, även om handelsvolymerna fortfarande är relativt låga. Den regionalekonomiska integrationen inom Östafrikanska gemenskapen (EAC), Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (SADC) och Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA) har samtidigt fördjupats genom nya medlemskap samt ratificering av viktiga interregionala avtal som underlättar handeln. Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap (ECOWAS) har däremot upplevt en motsatt utveckling till följd av Sahelländernas utträde ur samarbetet. Väpnade konflikter, militärkupper och politisk instabilitet har varit återkommande inslag under de senaste åren.

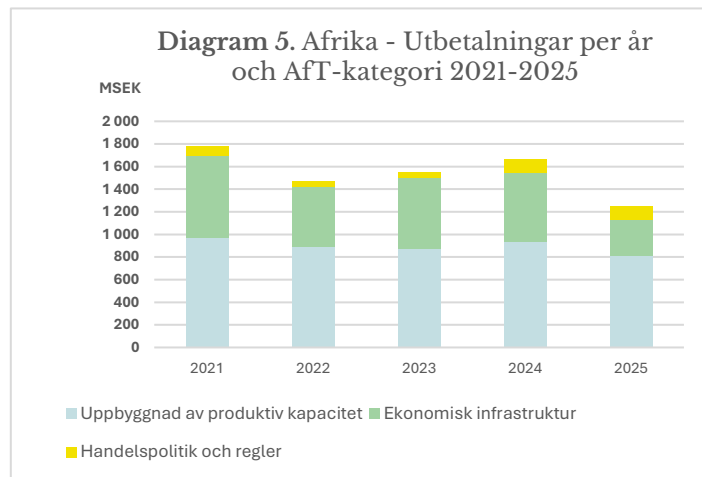
2024 beräknades 70 procent av världens befolkning som lever i extrem fattigdom bo i Afrika söder om Sahara. Med nuvarande utveckling beräknas nära 80 procent av världens fattiga leva i området 2030. Det gör att inkluderande ekonomisk utveckling i Afrika söder om Sahara är helt centralt för fattigdomsminskning, både idag och framåt.³⁶ Handel har potential som motor för ekonomisk tillväxt, där full implementering av frihandelshandelsområdet The African Continental Free Trade Area (AfCFTA) beräknas ha potential att lyfta 30 miljoner människor ur extrem fattigdom och öka inkomsterna för ytterligare 68 miljoner människor som lever på mindre än \$5.50 per dag.³⁷

³⁶ <https://blogs.worldbank.org/en/dev4peace/when-poverty-meets-fragility--why-the-next-decade-of-global-pove> (hämtad 2026-04-10)

³⁷ The World Bank (2020) The African Continental Free Trade Area

AfT-portföljens sammansättning och utveckling

Under perioden 2021-2025 har fördelningen av utbetalningsvolym mellan de respektive AfT-kategorierna för Afrika varit relativt stabil, med undantag för 2025 då volymerna som helhet minskade markant, huvudsakligen till följd av minskade utbetalningar inom ekonomisk infrastruktur. Detta har framför allt drivits av minskade utbetalningar under Sidas Power Africa-satsning inom elektrifiering.

Trots detta har Power Africa utgjort en stor andel av det handelsrelaterade biståndet till Afrika under perioden. Under 2021-2024 utbetalades drygt två miljarder SEK i gåvomedel inom ramen för initiativet, medan nästan fem miljarder SEK hade mobiliserats från utvecklingsfinansierings-institut eller privata aktörer. Ett av dessa stöd är till Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP)³⁸, en paraplyfond inom Världsbanken som arbetar för att långsiktigt bidra till att uppnå universell tillgång till hållbar energi samt öka takten i utfasningen av fossila bränslen. ESMAP arbetar efterfrågestyrt efter partnerländernas regeringars behov och bidrar med rådgivning och analytiska tjänster skräddarsytt för respektive lands energiutmaningar, och är inriktat på policyutveckling och reformering av energisektorn.

Kategorin handelspolitik och regler utgjorde under perioden konsekvent den minsta kategorin, men såg under 2024 och 2025 en ökning. Utbetalningar inom kategorin är framför allt under den regionala strategin för Afrika, och ökningen under de senare åren kan delvis härledas till flertalet nya stöd under denna. Bland annat påbörjades stöd till programmet Swedish Initiative for Facilitating Trade in Africa (SWIFT)³⁹ under 2024, där stöd betalas ut under den regionala strategin men kompletteras av ett antal fönster på landnivå i Öst- och Västafrika samt Afrikas horn. Ett annat stort stöd inom kategorin är EU AfCFTA Technical Assistance Facility⁴⁰ som Sida har stöttat sedan 2021. Genom ett Team Europe Initiative är målet att stärka afrikanska länders kapacitet att implementera det afrikanska kontinentala frihandelsavtalet och stärka involveringen av den privata sektorn i detta. Implementeringen av avtalet bedöms kunna ha stora positiva effekter för ekonomisk utveckling och minskad fattigdom i Afrika.

³⁸ ESMAP 2021-2027, insatsnummer: 13497

³⁹ Swedish Initiative for Facilitating Trade in Africa (SWIFT) 2024-2028, insatsnummer: 13328

⁴⁰ EU AfCFTA Technical Assistance Facility (EU-TAF), 2021-2030, insatsnummer: 14775

Alltjämt har dock majoriteten av utbetalningarna varit inom uppbyggnad av produktiv kapacitet, trots att även denna kategori har minskat i volym. I kategorin utgör de bilaterala strategierna i Afrika en relativt sett större källa av utbetalningar, med många stöd som fokuserar på små och medelstora företag. Ett sådant exempel är Connect Rural Uganda⁴¹ som ökade tillgången till digitala lösningar som kan förstärka utvecklingseffekter inom jordbruk, hälsa och utbildning. För lantbrukare kunde detta innebära bättre tillgång till marknadsinformation, jordbruksmetoder och tillgång till energi. Programmet hade ett fokus på flyktingar, kvinnor, flickor och ungdomar. Bland de garantier som bidrar till kategorin finns bland annat två låneportföljgarantier i Rwanda till Bank of Kigali⁴² och I&M Bank⁴³ som syftar till att öka tillgången till utlåning för små och medelstora företag från kommersiella banker. De låntagande företagen ska vara verksamma i särskilt utvalda sektorer där möjligheterna att erhålla finansiering bedöms särskilt låga, och möjligheterna att höja produktiviteten och skapa arbetstillfällen bedöms goda.

Prognos för portföljens utveckling 2026-27

Generella nedskärningar i samtliga bilaterala strategier och i den regionala strategin för Afrika samt utfasning av de fyra bilaterala strategierna för Liberia, Moçambique, Tanzania och Zimbabwe under 2026 kommer sannolikt medföra minskade AfT-utbetalningar till Afrika under kommande två år.

Sida bedömer att det finns goda förutsättningar att ytterligare fokusera det handelsrelaterade biståndet på den afrikanska kontinenten mot att lösa utmaningar som idag begränsar den interafrikanska handeln. Vidare finns möjligheter att stärka de ekonomiska banden mellan EU och Afrika, där många ömsesidiga fördelar kan uppnås. Sida kan exempelvis utnyttja det pågående Afrikanska Unionen (AU)-engagemanget, för att stärka den afrikanska handeln samt den regionala integrationen, med AfCFTA och regionala ekonomiska samarbetsavtalen som strategiska ingångar.

Östeuropa och västra Balkan

Den handelspolitiska utvecklingen i regionen präglas starkt av kriget i Ukraina samt EU-närmande bland länder på västra Balkan och i Östeuropa. I en tid av tilltagande geopolitiska spänningar som är särskilt påtagliga i Östeuropa och länder som under en tid närmast sig EU, är närmandet av dessa länder och deras ekonomier mot EU och den inre marknaden av allt högre prioritet.

Inte bara är EU-utvidgningen en ideologisk, principiell och politisk fråga, det finns även ekonomiska intressen för EU i ett närmande från länder på västra Balkan och i Östeuropa. Samtliga länder inom geografien klassas som övre medelinkomstländer och är potentiellt intressanta marknader för europeiska länder och företag såväl som exportdestinationer som importkällor, särskilt i takt med att EU-närmandet leder till regelharmonisering och förenklad handel med ekonomierna.⁴⁴

⁴¹ Connect Rural Uganda - leaving noone behind in the Digital era – UNCDF, insatsnummer: 11620

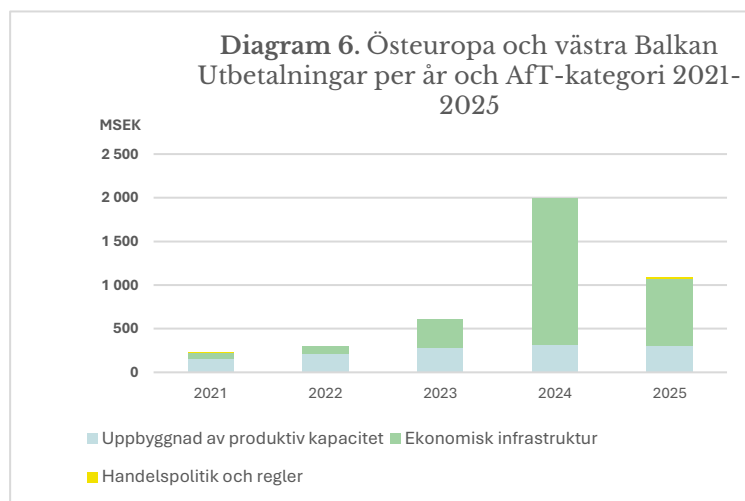
⁴² SME Garanti Rwanda - Bank of Kigali, insatsnummer: 16868

⁴³ SME Garanti Rwanda I&M Bank, insatsnummer: 16130

⁴⁴ Svenskt Näringsliv (2025), EU Enlargement: How and Why it Matters to Businesses

AfT-portföljens sammansättning och utveckling

Den kraftiga ökningen av handelsrelaterat bistånd inom denna geografi beror huvudsakligen på de kraftiga ökningarna av utbetalningar till Ukraina sedan inledningen av Rysslands invasion av landet 2022, men ett ökat fokus på närområdet och andra länder i geografin bidrar. Utbetalningarna har gått från att utgöra drygt sex procent till strax under 30 procent av det totala handelsrelaterade biståndet mellan 2021 och 2025. För geografin som helhet har utbetalningar inom

kategorin ekonomisk infrastruktur ökat markant sedan invasionen, framför allt drivet av stora behov av återuppbyggnad av energiinfrastruktur i Ukraina. Om utbetalningar till Ukraina exkluderas från statistiken utgör i stället uppbyggnad av produktiv kapacitet den kategori med störst volymer, och har ett utpräglat fokus på att stärka konkurrenskraft i ekonomierna samt reformstöd för EU-närmande.

År 2024 sticker ut kraftigt i statistiken, då utbetalningarna inom AfT låg på över 2 miljarder SEK för helåret till det geografiska området, där drygt 1,7 miljarder SEK var för verksamhet i Ukraina. Det mest omfattande av dessa är Sidas stöd till Energistödsfonden för Ukraina (UESF)⁴⁵ för generering av energi och reparationer av kritisk energiinfrastruktur. UESF inrättades i överenskommelse med Europeiska kommissionen och Ukrainas energiministerium. Medlen används för att finansiera de mest akuta behoven såsom utrustning, reservdelar och andra tekniska artiklar som behövs för att reparera infrastrukturen och upprätthålla energi- och värmeförsörjning.

Genom stöd till Swedac och Svenska institutet för standarder (SIS)⁴⁶ bidrar Sverige till att Ukraina kan upprätthålla viktiga aspekter av kvalitetsinfrastruktur, det vill säga de institutioner, system och metoder som säkerställer att produkter och tjänster uppfyller krav på säkerhet och kvalitet, medan kriget pågår. Upprätthållandet av kvalitetsinfrastruktur är även centralt för landets EU-närmandeprocess, då det är viktiga grundförutsättningar för den ekonomiska integrationen. Genom European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) stödjer Sida små- och medelstora företag i Ukraina⁴⁷ i att stärka sin konkurrens- och motståndskraft samt integreras i EU-marknaden genom

⁴⁵ Energy Community's Ukraine Energy Support Fund, insatsnummer: 16641

⁴⁶ Strengthening of Ukraine's Quality Infrastructure, 2023-2027, insatsnummer: 16680

⁴⁷ EBRD SME support Ukraine 2025 – 2030, insatsnummer: 16950

antagande av standarder inom exempelvis miljöskydd, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och produktkvalitet.

Utbetalningar inom kategorin uppbyggnad av produktiv kapacitet har dock också sett en uppåtgående trend under perioden 2021-2025. Bland annat stödet till programmet Reconomy⁴⁸ inom det östliga partnerskapet och på västra Balkan, som bidrar till uppbyggnaden av produktiv kapacitet i utvalda och för partnerländerna prioriterade värdekedjor, framför allt textilsektorn, med målet att stärka lokala företagens exportkapacitet. Främjandet av hållbara produktionsmetoder och -processer är också centralt i stödet, samt utbildningar kring efterlevnad av EU-lagstiftningar och andra regler som möter exporterande företag, arrangerat av Kommerskollegium. Utvalda företag som bedöms producera särskilt högkvalitativa produkter kopplas även samman med svenska importörer genom Kommerskollegiums Open Trade Gate Sweden.

Genom ett stöd till UNDP⁴⁹ för uppbyggnad av kapacitet att delta i handel bland företag i Transnistrien på högra sidan floden Dnestr i Moldavien främjas förenkling och harmonisering av regelverk som underlättar handel. Programmet har också bidragit till att små och medelstora företag på båda sidor floden har ökat sin kunskap om bestämmelser och tekniska krav för tillträde till EU-marknader. I Bosnien och Hercegovina stödjer Sida programmet Strategic Partnership for Resilience, Innovation and New Generation (SPRING)⁵⁰ med mål att stärka ekonomins konkurrens- och motståndskraft mot oförutsägbara störningar på marknader i EU och på västra Balkan. SPRING innefattar bland annat initiativ för att främja konkurrenskraft hos exportinriktade företag, stärka förutsättningarna för start-up-bolag och uppmuntra till samarbeten med svenska företag. Stödet är även kopplat till EU-integrationsprocessen inom områden som digitalisering, grön omställning, ökad konkurrenskraft och förberedelser för integration på den regionala och inre EU-marknaden.

Tillväxten av den handelskopplade garantiportföljen i regionen har varit relativt begränsad under perioden 2021-2025, med endast tre nya garantiavtal som tecknats. Däremot har ett relativt stort antal garantier som tecknats tidigare varit aktiva under perioden, framför allt i Bosnien och Hercegovina, Kosovo och Moldavien. Dessa utgörs framför allt av portföljgarantier på landnivå med fokus på utlåning till små och medelstora företag som annars har svårt att erhålla utlåning.

Prognos för portföljens utveckling 2026-27

I Sidas regleringsbrev för 2026 understryks ett ökat fokus på Ukraina och närområdet, vilket även reflekteras i budgetmässiga prioriteringar. Inte minst behovet av stöd inom energinfrastruktur i Ukraina och till kandidatländer i sin EU-närmandeprocess är drivande i detta.

Den markanta trenden i ökade AfT-utbetalningar inom geografien lär fortsätta under 2026-2027 genom fortsatta omprioriteringar inom biståndet mot Ukraina och närområdet. Behovet av stöd i återuppbyggnad av Ukrainas infrastruktur,

⁴⁸ RECONOMY EaP 2023 – 2029, insatsnummer: 14713 samt Reconomy WB 2023-2026, insatsnummer: 14710

⁴⁹ UNDP Building Capacities for Trade Transnistria 2022-2026, insatsnummer: 15945

⁵⁰ SPRING - Strategic Partnership for Resilience, Innovation and New Generation, insatsnummer: 16441

särskilt i energisektorn, kommer sannolikt fortsatt att vara omfattande. I tillägg till detta är stödet från Sverige stort kring reformer som krävs på vägen till ett EU-medlemskap för många av länderna i geografien. Biståndet till länderna på västra Balkan har däremot sett nedskärningar samt beslut om utfasning av det regionala stödet för västra Balkan och Turkiet i juni 2025. Generellt sett mindre anslag minskar sannolikt även utrymmet för satsningar inom handelsrelaterat bistånd.

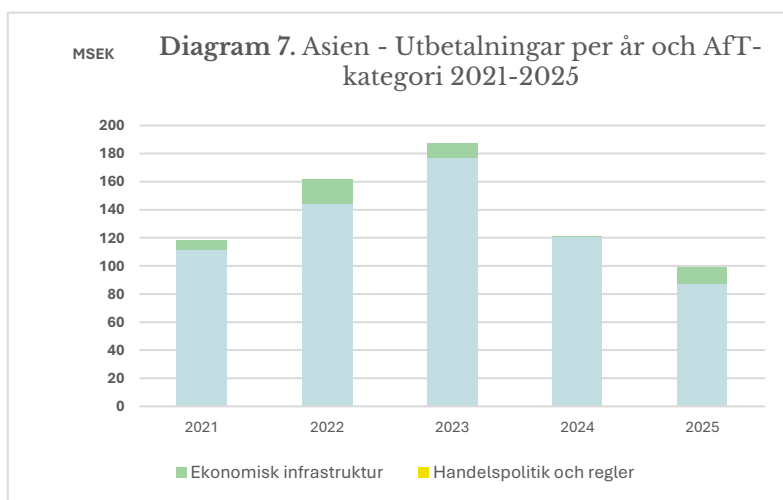
Asien

Asiens snabba tillväxt, som möjliggjorts dels genom öppenhet för handel, har lyft miljoner människor ur fattigdom i regionen. Tillväxtens vinster har dock fördelats ojämnt och i hög utsträckning gjorts på bekostnad av miljö och klimat. De pågående förändringarna i globala handelsmönster och investeringslandskap beror att dynamiken mellan USA och Kina har ökat spänningarna i handeln och stört leverantörskedjor.⁵¹ Detta, i kombination med höga räntor, stora statsskulder, icke-tariffära handelshinder, reducerad efterfrågan och illegal handel, hindrar regional ekonomisk tillväxt och integration.⁵² Regionen balanserar idag sin roll som världens tillväxtmotor med utmaningarna inom klimat, biologisk mångfald och miljöförstöring.⁵³ Det sätter press på både människor och ekonomier i regionen, och drabbar människor som lever i fattigdom hårdast. Utmaningarna kommer dock även med nya möjligheter till grön omställning och nya arbetstillfällen vilket återspeglas i Sidas insatser.

Trots Asiens ekonomiska tyngd utgör regionen endast cirka 2 procent av den totala svenska varuexporten. Samtidigt tvingar ökade geopolitiska spänningar både Sverige och EU att söka nya vägar för att säkra partnerskap och främja handel. Asiens tillväxtmarknader blir därmed allt viktigare.

AfT-portföljens sammansättning och utveckling

De handelsrelaterade insatserna har utgjort mellan 7-10 procent av Sidas verksamhet i Asien under de senaste fem åren. Merparten av detta stöd har gått till kategorin produktiv kapacitet medan ekonomisk infrastruktur som stått för mellan

⁵¹ Menon, J. (2021). The Impact of the U.S.-China Trade War on Southeast Asia Economies. Available at: glginsights.com (hämtad: 2025-05-19)

⁵² Deb, P. Estefania-Flores, J. Kothari. S. Tawk. N. (2021). How Trade Can Help Speed Asia's Economic Recovery. IMF blog. Available at: imf.org/en/blogs (hämtad: 2025-05-19)

⁵³ International Monetary Fund (2024). Regional economic outlook. Asia and Pacific: resilient growth but higher risks

10-22 procent av de handelsrelaterade utbetalningarna och handelspolitik och regler legat på 0,4-14 procent. Under 2025 ökade dock andelen som gick till kategorierna ekonomisk infrastruktur och handelspolitik och regler som då tillsammans utgjorde ca 26 procent av den handelsrelaterade portföljen. År 2025 finansierades de handelsrelaterade insatserna i Asien till 65 procent genom den regionala strategin för Asien och Oceanien, 24 procent finansierades via den bilaterala strategin för Bangladesh och 11 procent av insatserna finansierades från tematiska strategier.

Hållbarhet i produktion och värdekedjor har betonats inom ramen för Sidas portfölj i regionen. Hållbarhet har även betydelse för svenska företag, inte minst för stora företag som köper textil och kläder från Asien. I Bangladesh har fokus varit att främja en grön omställning av textilsektorn med anständiga arbetsvillkor. För att bidra till både energieffektiviseringar och övergången till förnybar energi har t.ex. en utlysningsfond lanserats.⁵⁴ De deltagande fabrikerna kommer att stå för 75 procent av kostnaderna vilket både är ett tecken på att de ser värdet i mer hållbar produktion och på att det går att mobilisera privat kapital. Ett annat projekt för att öka kvinnors möjligheter att behålla sina arbeten, trots sektorns automatisering, har genom kompetenshöjning också bidragit till ökad produktivitet, vilket ofta även ökat deras löner.⁵⁵

Handelsrelaterad garantiverksamhet i Asien har samma inriktning. Garantier som ökar produktiv kapacitet och stärker ekonomisk infrastruktur bidrar även till miljömässig och social hållbarhet. Ett exempel är garantin till Sunfunder Gigaton Fund. Den mobiliserar kommersiellt kapital för utlåning till små- och medelstora företag verksamma inom förnybar energi. IIX och Women's Livelihood Bond främjar kvinnors ekonomiska egenmakt genom att öka tillgången till krediter för kvinnoledda företag. Innovativa finansieringsfaciliteten för klimat i Asien och Oceanien (IF-CAP) ökar klimatanpassningen och minskar regionens klimatpåverkan genom bland annat projekt som främjar övergången till förnybar energi.

Prognos för portföljens utveckling 2026-27

Med utfasningen av den regionala strategin för Asien och Oceanien avvecklas majoriteten av de nuvarande insatserna i regionen. Framöver kommer insatser i regionen, exklusive Bangladesh, genomföras utifrån tematiska, globala strategier. Handelsrelaterade insatser genom garantier och stärkta synergier mellan biståndet, främjande och handelspolitiken bedöms komma att växa som del av portföljen. Länder i ASEAN är prioriterade i strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft. Sida kommer att, där så är relevant i relation till utvecklingseffekter, stärka engagemanget i Team Sweden-samarbeten i regionen samt arbeta för att främja den breda svenska resursbasens engagemang.

Aktiva frihandelsavtal med EU och pågående avtalsförhandlingar sätter press på asiatiska länder att leva upp till sociala och miljömässiga hållbarhetskrav och kan därmed utgöra katalysatorer för reformer. Dessutom håller flera av regionens

⁵⁴ Initiative to Stimulate Private Investment for Resource Efficiency (InSPIRE), insatsnummer: 17179.

⁵⁵ Promoting Green Growth in the Ready-Made Garments Sector through Skills (PROGRESS), insatsnummer: 15278

utvecklingsländer, inklusive Bangladesh, på att lämna kategorin MUL. Detta innebär att de mister de förmånliga tullar och kvoter som EU erbjuder under Everything but Arms-systemet. De behöver då stärka och diversifiera sina ekonomier för att fortsatt dra nytta av internationell handel. Sida kan stötta nödvändiga anpassningar i dessa processer inom ramen för det fortsatta AFT-biståndet till insatser i Bangladesh.

Mellanöstern och Nordafrika (MENA)

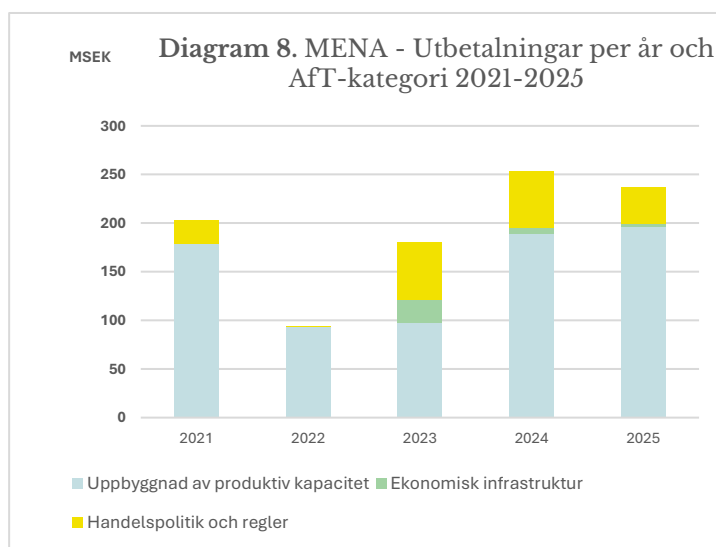
Kontext

MENA-strategin omfattar 12 länder i Nordafrika och Levanten, exkluderat Gulfstaternas samarbetsråd (GCC)⁵⁶, alla med specifika omständigheter, möjligheter och utmaningar. MENA är den minst integrerade regionen i världen med intra-regional handel runt 10 procent, exkluderat GCC. Det är en av de lägsta nivåerna i världen trots att det finns ett regionalt handelsavtal, Pan Arab Free Trade Agreement, PAFTA. Det saknas dock positivt momentum kring fördjupad regional handel och för de flesta MENA-länder är EU och Asien de viktigaste exportmarknaderna. Nordafrika är även en del av AfCFTA. Avtalen med EU är s.k. ”Associeringsavtal” av modell äldre handelsavtal och är således inte djupa och moderna avtal som omfattar tjänster och investeringar.

Trots att regionen har liberaliserat sin handel och ingått flera bilaterala handelsavtal, kvarstår hinder för såväl regional- som global handel. Ineffektiva handelsprocedurer är en av de mest förekommande, vilket leder till högre kostnader och längre ledtider som framför allt drabbar mindre företag. Det handlar också om att uppfylla krav på exportmarknader, som gröna hållbarhetskriterier inom EU Green Deal och standarder. Handelsavtal behöver moderniseras och inkludera djupare åtaganden inom tjänster, investeringar, konkurrens samt säkerställa effektiv implementering. För att kunna dra nytta av handelsavtal behövs en privatsektor som håller hög produktivitet och konkurrenskraft.

AfT-portföljens sammansättning och utveckling

Portföljen har förstärkts på handelsområdet över tid med utgångspunkt i de främsta hindren för handel, ökad diversifiering och jobbskapande. Detta syns inte

⁵⁶ Saidi and Prasad (2023), A Mercantilist Middle East

minst i att utbetalningarna främst gått till produktiv kapacitet, nästan obefintligt till ekonomisk infrastruktur och en mindre del till handelspolitik och regler. Fokus har skiftats mer mot EU och globala marknader snarare än regional handel. Sedan 2021 har två handelsinsatser som pågått i över tio års tid avslutats, dels UNIDO ARAC med fokus på ett regionalt standardiserings-organ, dels UNDP PAFTA för att modernisera det regionala handelsavtalet.

International Trade Centre, ITC MENATEX arbetar med små- och medelstora klädföretag i Marocko, Tunisien, Egypten och Jordanien. Fokus ligger på hållbarhet, innovation och ökad handel med EU, vilket kräver uppfyllande av EU:s hållbarhetskriterier.

Två insatser fokuserar särskilt på att effektivisera handelsprocedurer: Världsbankens ”Trade Facilitation Support Program”, TFSP, och ”Global Alliance for Trade Facilitation”, GATF. GATF kompletterar TFSP genom att utgå från ett privatsektorsperspektiv och flera internationella företag, även svenska som H&M och IKEA är del av styrgruppskommittén.

Privata sektorns involvering har således förstärkts med det nya samarbetet med GATF. Världsbankens TFSP-program har levererat konkreta resultat genom att implementera WTO:s handelsproceduravtal. I Egypten har exempelvis förbättrade handelsprocedurer lett till att drygt 20 miljoner USD har sparats in för privata sektorn genom minskad tidsåtgång vid hamnen i Alexandria.⁵⁷

GATF avtalades i juni 2025 och startade upp i MENA-regionen i Marocko för att identifiera intressen från privata sektorn och relevanta myndigheter. Privatsektorn, inklusive IKEA, har lyft utmaningar i Marocko med att leva upp till intyg om överensstämmelse, vilket har valts ut som huvudprojekt.⁵⁸ Egypten är mer svårarbetat och det drar ut på tiden att starta upp arbetet.

Handel med tjänster och digital handel är de snabbast växande områdena inom internationell handel. 2025 inleddes därför ett nytt samarbete med Världsbanken för att främja diversifiering genom ökad tjänstehandel. Världsbanken och WTO lanserade ”Trade in Services for Development”, TS4D, i december 2025 där Sverige också lanserade ett av de första programmen inom TS4D som omfattar Jordanien, Marocko och Tunisien. Detta är ett helt nytt område inom AfT där Sverige har tagit en drivande roll. Genom det nya stödet till tjänstehandel har Marocko, Tunisien och Egypten fått hjälp med att identifiera komparativa fördelar och hinder för tjänste- och digital handel, vilket föder in i nationella handelsstrategier. Baserat på analys av rådande restriktioner och lagstiftning bidrar programmet till ökat fokus på tjänstehandel med potential för en fördjupning och modernisering av EU:s handelsavtal.

Prognos för portföljens utveckling 2026-27

Mot bakgrund av MENA-fönstrets minskade budgetutrymme finns inga nya handelsinsatser planerade 2026-27. Sida bedömer att portföljen är välutvecklad men att det finns stor efterfrågan och potential att expandera och fördjupa samarbetet med Världsbanken inom tjänstehandel och digital handel. Dialog med

⁵⁷ World Bank, ”Trade Facilitation Support Program in the MENA-region”, Progress Report, January-June 2025

⁵⁸ Embassy of Sweden, Amman, Travel report Morocco, November 2025, UM2025/23129/AMMA-4.

Kommerskollegium hålls löpande. ITC MENATEX går mot sitt slut 2027 och det krävs ökad arbetsinsats för att matcha företag i regionen med svenska företag med fokus på hållbarhet och digitalisering.

I övrigt behövs faciliterande arbete för att driva på mot ökad samfinansiering inom ramen för Team Europe, såväl på landnivå som regionalt. Sida bedömer att det finns potentiellt ökade möjligheter till förstärkt samarbete inom ramen för EU:s nya ”Pact for Mediterranean”. En förutsättning för att uppnå starkare resultat inom Team Sweden är ett närmare och mer institutionaliserat samarbete mellan Sida, Kommerskollegium, Business Sweden och ambassader för att öka synergier mellan bistånd, handelspolitik, svenska företag och resursbas.

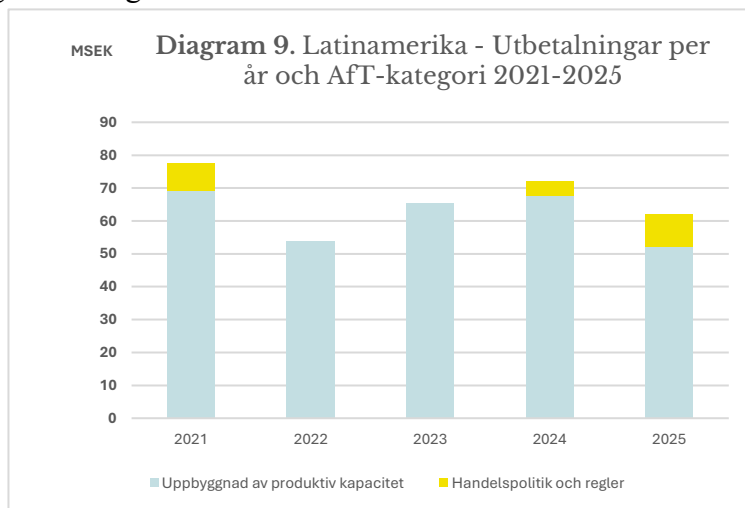
Latinamerika

De varierande inkomstnivåerna mellan länder i Latinamerika gör att förutsättningarna för ekonomisk utveckling och deltagande i internationell handel varierar kraftigt. Haiti tillhör MUL-gruppen, Honduras, Nicaragua och Bolivia är lägre medelinkomstländer, och exempelvis Chile och Uruguay klassas som höginkomstländer. Merparten av länderna i regionen är övre medelinkomstländer.

Latinamerikas omfattande mineraltillgångar är avgörande för utvecklingen av grön teknologi och regionen har en strategisk position i den globala omställningen till fossilfri energi. Utvecklingen av utvinningsindustrier har stor potential att påverka den ekonomiska utvecklingen i regionen, samt dess handel med omvärlden. Det handelspolitiska landskapet har även potential att utvecklas i och med frihandelsavtalet mellan Mercosurländerna (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay, med Bolivia som blivande medlem) och EU som har överenskommit. Under frihandelsavtalet bedöms bland annat livsmedel som en stor exportsektor för Latinamerika där jordbrukssektorn potentiellt kan gynnas kraftigt av ökade möjligheter till deltagande i internationell handel.

AfT-portföljens sammansättning och utveckling

Latinamerika utgör den geografi dit den minsta enskilda andelen av Sidas AfT har gått under perioden 2021-2025. Andelen av de totala AfT-utbetalningarna som gått till regionen har konsekvent legat mellan 1,4-2,1 procent under perioden. Däremot är detta inte unikt för just AfT-utbetalningar, utan Latinamerika utgör den geografiska region som mottar minst bistånd från Sida även totalt sett.

Portföljen av handelsrelaterat bistånd i Latinamerika under perioden 2021-2025 har till mycket stor andel bestått av insatser inom uppbyggnad av produktiv kapacitet, medan mindre stöd inom handelspolitik och regler har betalats ut under tre av de senaste fem åren, framför allt mot slutet av perioden.

Inom uppbyggnad av produktiv kapacitet finns bland annat ett program som implementeras av NIR tillsammans med Stockholm Environment Institute (SEI) inom ansvarsfull och hållbar gruvhantering⁵⁹. Målet är att främja långsiktigt hållbar utvinning av mineraler, särskilt de som är kritiska i den gröna energiomställningen, i gruvindustrier genom att stärka mänskliga rättigheter, skydd av naturmiljöer och en mer rättvis utveckling. Programmet Inclusive Markets 2 i Bolivia⁶⁰ är aktivt i jordbrukssektorn och har bland annat som mål att underlätta tillträdet till inhemska och internationella marknader för företag i den bolivianska jordbruks- och livsmedelssektorn. Detta genom att öka tillgången till tjänster och teknologiska resurser kring förädling, värdetillförsel, diversifiering och digitalisering av marknadsföring och tillgång till marknader genom höjd kunskap om kvalitetsstandarder och tillgång till marknadsinformation, både för inhemska och internationella marknader.

Sedan 2025 finansierar Sida ett program av International Trade Centre (ITC)⁶¹ som fokuserar på den för Guatemalas ekonomi mycket viktiga textilsektorn. Textilexporterna är kraftigt koncentrerade, där över 90 procent av exporterna går till USA. Inom ramen för insatsen stödjer ITC sektorn i att diversifiera exporten genom att utöka försäljning till EU-marknaden genom att stärka efterlevnad av hållbarhetslagstiftning och hantera andra utmaningar som export till europeiska eller andra internationella marknader innebär för små och medelstora företag. I tillägg till detta är insatsen designad för att komplettera ett befintligt EU-finansierat program med liknande mål.

Prognos för portföljens utveckling 2026-27

Bistandsflöden till Latinamerika har minskat och förväntas fortsätta minska till följd av de relativt höga inkomstnivåerna i länderna, kombinerat med omprioriteringar från givarländer. Utfasningen av den bilaterala strategin för Bolivia i kombination med nedskärningar generellt förordar en blygsam prognos av handelsrelaterade biståndsutbetalningar inför 2026 och 2027 i Latinamerika. Trots minskande budgetanslag för regionen och relativt begränsat handelsrelaterat bistånd sedan innan, går det att skönja goda möjligheter att stärka synergier mellan bistands- och handelspolitiken från svensk sida. Det finns ett antal pågående Team Sweden-projekt och ytterligare några i planeringsstadiet. Möjligheterna att mobilisera privat kapital till utvecklingsändamål får sägas vara goda, särskilt exemplifierat av flertalet omfattande garantiavtal med Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) inom exempelvis biologisk mångfald och grön energi. Sannolikt kommer alltså utbetalningar av gåvomedel inom Aft att minska i regionen under 2026-2027, men utsikterna för utökat Team Sweden-samarbete bedöms som goda, exempelvis inom mineralutvinning och gruvnäring som framåt kan utgöra en mer framträdande del av Aft-portföljen i Latinamerika.

⁵⁹ NIR - Responsibility and sustainability in Latin American Mining, insatsnummer: 16558

⁶⁰ Inclusive Markets 2, insatsnummer: 15134

⁶¹ ITC - Enhanced Competitiveness of Guatemala's Textiles&Clothing Sector 2025-2028, insatsnummer: 17226

5. Slutsatser och framtida behov för handelsrelaterat bistånd

2026 uppmärksammas att AfT-ramverket funnits i 20 år. Global Review hålls vartannat år, årets möte ”10th Global Review” kommer att följa upp den Roadmap to the 20th anniversary: reinforcing trade potentials som ordförande för WTO Committee on Trade and Development (CTD) tagit fram i samråd med WTO:s medlemsländer.

Inför 20 års-eventet har flera rapporter tagits fram, bl.a. “Aid for Trade at a crossroads: Building partnerships for trade and sustainable development” (OECD working paper) och “Aid for Trade in a changing global context” (WTO). Ett antal underlag har även tagits fram inom ramen för WTO CTD och WTO Sub-Committee on Least-Developed Countries (se bilaga 2).

5.1 Utvecklingsländers prioriteringar inom Aid for Trade

Nedan är prioriteringar som lyfts fram i dialogen inför 10th Global Review. Samtliga områden inkluderas även i den roadmap som tagits fram av WTO CTD inför mötet.

MUL-graduering

14 länder i MUL-gruppen står inför sannolik graduering kommande år, d.v.s. de lämnar gruppen av minst utvecklade länder. Kommerskollegium har tagit fram en rapport som analyserar möjliga handelseffekter av graduering, som även lyfter fram hur handelsrelaterat bistånd kan dämpa potentiella negativa effekter och göra övergången så smidig som möjligt. Stöd i övergång till nya preferenssystem – inklusive efterlevnad av hållbarhetskrav för ”Generalised Scheme of Preferences Plus” (GSP+), kapacitetsstöd för att analysera behov, förhandla och implementera handelsavtal, samt kunna hantera handelshinder som inte utgörs av tullar är några områden som lyfts fram.⁶² Bangladesh är exempel på ett land som står inför graduering inom kort. En nyligen inkommen D-post från UM Dhaka lyfter fram hur biståndet kan dämpa potentiella negativa handelseffekter och göra övergången så smidig som möjligt genom bl.a. investeringar i textilsektorn.⁶³

Grön omställning och hållbarhetskrav i produktion av varor

Som en del av EUs gröna giv och efterföljande Clean Industrial Deal införs ny hållbarhetslagstiftning och det ställs därmed högre krav på företag med hemvist i EU att säkerställa en mer hållbar produktion av varor och tjänster. Det innebär även att högre krav ställs på företag i utvecklingsländer, som producerar varor för export till EU. För att nya hållbarhetskrav inte ska riskera att utgöra handelshinder för företag, både i utvecklingsländer och inom EU, har EU åtagit sig att bidra med s.k. accompanying measures⁶⁴, insatser som exempelvis ökar tillgången till förnybar energi och stärker MSMEs kapacitet att säkerställa anständiga arbetsvillkor i partnerländer. Utvecklingsländer efterfrågar ökat stöd för grön

⁶² Kommerskollegium (2025), LDC Graduation: Challenges and opportunities for EU–African trade

⁶³ Sveriges ambassad Dhaka (2026), Svenskt utvecklingssamarbete i ett Bangladesh i förändring

⁶⁴ European Parliament (2024), Directive (EU) 2024/1760, Artikel 20

omställning och insatser som främjar social hållbarhet i linje med högre ställda hållbarhetskrav.

Tjänstehandel och tillgång till data

Digitalisering, grön omställning och ökad konkurrens gör att globala värdekedjor stöps om. Mer mogna och komplexa värdekedjor gör det svårare för MUL att kunna dra nytta av exportinriktad tillverkning på liknande sätt som exempelvis utvecklingsökonomier i Asien gjort.⁶⁵ Tjänstehandeln står för en växande andel inom den globala handeln, med en tillväxt på i genomsnitt 5.3 procent per år under perioden 2014-2024. Tjänster som levererades digitalt ökade ännu snabbare, med 6.4 procent per år globalt och 8.6 procent i utvecklingsländer.⁶⁶ Trots att tjänstehandel står för en växande andel av global handel och viktig möjlighet för ekonomisk tillväxt, så saknar många länder robust data för området. Att öka tillgången till statistik är en prioriterad fråga, särskilt för utvecklingsländer med bristande kapacitet att samla in data.

Digitalisering, e-handel och överföring av teknologi

Omställningen mot mer hållbara och digitaliserade ekonomier innebär både möjligheter och utmaningar, särskilt för de minst utvecklade länderna. Tillgång till elektricitet och uppkoppling mot internet är en förutsättning för att entreprenörer och företag i utvecklingsländer ska kunna delta i e-handel och dra nytta av de fördelar som finns. WTO:s e-handelsprogram lyfts fram som en möjlighet att fortsatt stärka kapaciteten. AfT-agendan stödjer digitalisering i utvecklingsländer genom insatser riktade mot ekonomisk infrastruktur. MUL efterfrågar ett förnyat, riktat stöd inom AfT för att öka tillgången till säker digital uppkoppling och kapacitet kring digitala tjänster.

Ökat stöd till handelspolitik och regler inom AfT-biståndet

Hittills har endast 2 procent av AfT finansierat länders arbete med att förbättra handelspolitik och regler. Insatser inom trade facilitation, som förenklade tullprocedurer, harmoniserade regelverk och elektroniska lösningar, har potential att sänka kostnader för handel och öka effektiviteten. Fortsatt stöd till EIF har framförts som en viktig prioritering för WTO:s grupp för MUL inför ministerkonferensen MC14 i Yaoundé. Enligt dem har EIF en central roll att spela som det enda multilaterala programmet och AfT mekanismen som är dedikerad till att stötta MUL:s kapacitet att delta i internationell handel. Sida har nyligen beslutat om ett nytt stöd om totalt 75 MSEK över 3 år till EIF fas 3, som lanserades i samband med MC14.

5.2 Synergier mellan biståndet och handelspolitiken

Sjunkande ODA-nivåer och ett ökat fokus på synergier mellan handel och bistånd lyfts genomgående fram som viktiga trender som påverkar AfT-biståndet framåt.

Sidas handelsrelaterade bistånd, i linje med AfT-agendan, bidrar till genomförandet av reformagendans mål kring jobbskapande och handel. AfT bidrar också till stärkta synergier mellan handelspolitiken och biståndet, i linje

⁶⁵ OECD (2025) Aid for Trade at a Crossroads - Building partnerships for trade and sustainable development

⁶⁶ [Unlocking the power of services trade for development | UN Trade and Development \(UNCTAD\)](#) (hämtad 2026-04-08)

med målsättningar i utrikeshandelsstrategin och Made with Sweden-initiativet, särskilt inom följande områden:

AfT bidrar till fri, hållbar och regelbaserad världshandel, med färre handelshinder

Det handelsrelaterade biståndet bidrar till Sveriges främjande av frihandel och en regelbaserad internationell handel, vilket är viktigt för MUL. Sidas stöd inom den del av AfT-ramverket som benämns handelspolitik och regler är särskilt viktiga, då de bidrar till att skapa de grundläggande förutsättningar som krävs för att länder ska kunna ta steg mot frihandel och ekonomisk integration. Insatserna inom området genomförs framför allt inom ramen för regionala och globala strategier. WTO har en central roll att spela för att upprätthålla den regelbaserade globala handeln. Fortsatt AfT-stöd till utvecklingsländer, i synnerhet till MUL, anses av många vara en trovärdighetsfråga för både WTO och DAC-länder.

AfT bidrar till mer hållbara marknader i utvecklingsländer, särskilt MUL

En betydande andel av de insatser som finansieras inom AfT syftar till att skapa bättre förutsättningar för hållbart företagande i låg och medelinkomstländer. Biståndet bidrar till att öka tillgången till förnybar energi, riktade insatser till exportörer i utvecklingsländer att kunna leva upp till EU:s krav på tillbörlig aktsamhet i produktion av varor och tjänster (CSDDD), samt arbetet med att öka transparens och harmonisera standarder inom hållbarhet. Samlat bidrar AfT även till stärkta förutsättningar för svenska företag att kunna vara verksamma i mer utmanande marknader, liksom att säkerställa hållbara leverantörsled för företag med produktion i utvecklingsländer. Det handelsrelaterade biståndet kan även komplettera Team Sweden Trade & Development arbetet, dels genom att adressera hållbarhetsutmaningar direkt kopplade till ett strategiskt projekt, dels genom insatser som har potential att öka utvecklingsnyttan av en enskild investering. Det kan exempelvis röra sig om stöd till förenklade tullpassager, att skapa lokala marknadsplatser, eller analys av nya handelsmöjligheter.

AfT bidrar till diversifierade handelsrelationer

Svenskt handelsrelaterat bistånd bidrar till målet om diversifierade handelsrelationer på flera sätt. Inom ramen för arbetet med handelspolitik och regler, stärker Sida system och kapacitet hos institutioner i partnerländer inom exempelvis kvalitetsinfrastruktur och marknadskrav på exportmarknader. Stöd till ekonomisk integration bidrar till stärkta förutsättningar för regional handel, vilket är gynnsamt för MUL. Insatserna har även potential att bidra till att kluster av framtida handelspartner för Sverige och EU stärks, i linje med gravitationsmodellen för handel och EBA:s slutsatser i "Aid for Trade: En forskningsöversikt med rekommendationer för svenskt bistånd" (2024). Vikten av diversifierade handelsrelationer för ekonomisk säkerhet och försörjningstrygghet lyfts fram i både EUs strategi för ekonomisk säkerhet (2023) och Sveriges nationella säkerhetsstrategi (2024). Inom ramen för reformsamarbete på Västra Balkan och Östeuropa stödjer AfT-insatser EU-närmande, som kan bidra till stärkta handelsmöjligheter. I en nyligen genomförd studie av Svenskt Näringsliv svarade nära 40 procent av deltagande svenska företag att reformer kopplade till governance, rule of law, marknadsekonomi och linjering av regelverk skulle göra kandidatländerna mer attraktiva som marknader.⁶⁷

⁶⁷ Svenskt Näringsliv (2025), EU Enlargement: How and Why it Matters to Businesses,

AfT bidrar till digitalisering och grön omställning

Stöd inom grön omställning och digitalisering prioriteras av utvecklingsländer inom det handelsrelaterade biståndet. AfT bidrar till att stärka länders möjligheter att kunna ta tillvara de möjligheter som kommer med den gröna och digitala omställningen, liksom att hantera utmaningarna. Svenska företag kan erbjuda lösningar som behövs och efterfrågas av utvecklingsländer, inom exempelvis miljöteknik.⁶⁸ Grön och digital omställning är ett prioriterat område för Team Sweden. Sidas arbete i Bangladesh är ett exempel på hur synergier kan skapas mellan bistånd och handel, där insatser för miljömässig hållbarhet inom textilsektorn spelar en avgörande roll för att hjälpa landet att uppfylla EU:s strikta marknadskrav och därmed säkra framtida exportmöjligheter efter MUL-gradering. I arbetet används en bred palett av instrument, för att mobilisera privat kapital för förnybar energi, driva innovation och öka kunskapen bland SMEs inom sektorn. Inom ramen för Sustainable Fashion Platform, som leds av Business Sweden med deltagande av svenska företag som H&M och IKEA, bidrar Sida till att utforska möjligheterna att accelerera omställningen genom innovativ finansiering.

5.3 Slutsatser

- Sidas utbetalningar för handelsrelaterade insatser har legat på i snitt 3,8 miljarder SEK per år under perioden 2021-2025. Som andel av Sidas totala utbetalningar har stödet till AfT-agendan växt från 13,8 procent 2021 till 16,2 procent 2025.
- En stor geografisk omfördelning av Sidas AfT-stöd har skett under perioden, där utbetalningar till Afrika söder om Sahara minskat från 1,8 miljarder SEK 2021 till 1,2 miljarder SEK 2025. Samtidigt har stödet till Östeuropa och västra Balkan ökat från 232 miljoner SEK till 1,1 miljarder SEK, där stödet inom AfT till Ukraina utgör 884 miljoner SEK.
- Perioden visar vidare på en stor nedgång av den totala andelen av Sidas handelsrelaterade bistånd som går till de minst utvecklade länderna (MUL), från nivåer strax över 40 procent 2021-2023 till 25 procent 2024 och 28 procent 2025.⁶⁹
- För att leva upp till åtaganden som gjorts vid utvecklingsfinansieringskonferensen i Sevilla 2025 och LDC5-konferensen i Doha 2022 krävs fortsatt finansiering för AfT-agendan och ökat fokus på MUL. Prognosen för Sidas stöd inom AfT för 2026 är att andelen som går till MUL kommer att fortsatt minska, till följd av beslutet att fasa ut biståndet till Tanzania, Moçambique och Liberia⁷⁰, samt minskade anslag generellt för DRC, Etiopen, Rwanda, Somalia, Sudan, Uganda och Zambia⁷¹ för året vilket bedöms komma att påverka även det handelsrelaterade biståndet.
- Handelsrelaterade garantier mobiliserar totalt sett ökade volymer kapital för Aid for Trade-agendan. Dock finns begränsningar kring vilka områden inom AfT och vilka geografiska kontexter som garantier kan användas. I

⁶⁸ IVL (2019) Ny kartläggning visar Sveriges styrkeområden inom miljöteknikexport

⁶⁹ Mellan 26 procent (2024) till 41 procent (2021) av utbetalningarna per år allokeras inte till någon specifik landkategori

⁷⁰ AfT-utbetalningarna till de tre länderna uppgick till 471 miljoner kr 2024 och 326 miljoner kr 2025

⁷¹ 39 procent minskning totalt för länderna i anslaget för 2026 jämfört med 2025. AfT-utbetalningar till de sju länderna låg på drygt 520 miljoner kr för 2025.

de minst utvecklade länderna är det som regel mer utmanande att arbeta med garantiinstrumentet, så även för handelsrelaterade mål. Därmed spelar gåvomedel fortsatt en central roll för att stärka ländernas möjlighet att delta i och dra nytta av internationell handel.

- Likaså behöver stöd till handelspolitik och regler finansieras primärt med gåvomedel. Området lyfts fram av utvecklingsländer som ett allt mer prioriterat område inom AfT och insatserna främjar regelbaserad global handel. Kategorin har ökat som andel av Sidas totala AfT-bistånd under perioden, men prognosen framåt är att de omfattande nedskärningarna i globala och regionala strategier och framträdande fokus på landbaserade ansatser sannolikt kommer att leda till minskade utbetalningar för 2026.
- Tillvaratagande av synergimöjligheter mellan handel och bistånd, särskilt inom Team Sweden och Global Gateway, samt mobilisering av privat kapital kommer spela en allt viktigare roll inom Aid for Trade. Det handelsrelaterade biståndet kan spela en viktig roll i detta genom att främja ett gott affärsklimat och underlätta ekonomiska samarbeten med partnerländer. Mindre katalytiska insatser kan även bidra till att mobilisera privat kapital till handelsrelaterade mål, särskilt i medelinkomstländer.
- Tjänstehandel och digital handel är områden som växer snabbast inom internationell handel, vilket innebär såväl utmaningar som möjligheter för utvecklingsländer. Det handelsrelaterade biståndet kan stötta länder i att tillvarata möjligheterna som uppstår, och minska risken att gå miste om den tillväxt som drivs av ökningen i denna typ av handel.
- Ett närmare samarbete med privata aktörer i att identifiera handelshinder och prioriteringsområden för att skapa ett mer gynnsamt affärsklimat och handelspolitiska förutsättningar har potential att vara positivt för att identifiera områden där behov av handelsrelaterat bistånd finns.

6. Bilagor

Bilaga 1. Statistiska tabellunderlag

Tabell 3. Aid for Trade-utbetalningar per anslag 2021-2025 (miljoner SEK)

	2021	2022	2023	2024	2025
Bilateralt	1 663	1 418	1 980	3 238	2 041
Afrika	1 473	1 233	1 352	1 402	1 012
Latinamerika	77	49	52	51	47
Mellanöstern och Nordafrika	67	76	66	75	38
Asien	45	60	121	16	60
Östeuropa och västra Balkan	0	0	390	1 695	884
Regionalt	746	660	610	843	693
Afrika	305	240	200	263	232
Latinamerika	0	5	14	21	16
Mellanöstern och Nordafrika	136	18	115	179	199
Asien	73	102	66	106	39
Östeuropa och västra Balkan	232	296	215	275	208
Globalt tematiskt	1 287	808	973	1 101	950
Hållbar tillväxt, grön omställning och utbildning	946	647	807	872	732
Forskningsarbete	221	62	53	68	94
Innovation, partnerskap och kapacitetsutveckling	87	60	84	105	77
Civilsamhällesstöd	18	20	10	34	33
Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer	16	18	19	23	14
Totalt (bilateralt, regionalt och globalt)	3 695	2 886	3 563	5 183	3 684

Bilaga 2. Referenser

Allianz Credit Emerging Markets Fund, Guarantee, insatsnummer: 16187

Connect Rural Uganda - leaving noone behind in the Digital era – UNCDF, insatsnummer: 11620

[Data Insights | UNCTAD Data Hub](#) (hämtad [2026-04-10](#))

Deb, P. Estefania-Flores, J. Kothari. S. Tawk. N. (2021). How Trade Can Help Speed Asia's Economic Recovery. IMF blog. Available at: imf.org/en/blogs (hämtad: 2025-05-19)

EBRD SME support Ukraine 2025 – 2030, insatsnummer: 16950

Embassy of Sweden, Amman, Travel report Morocco, November 2025, UM2025/23129/AMMA-4

Energy Community's Ukraine Energy Support Fund, insatsnummer: 16641

Enhanced Integrated Framework (EIF) phase 3, insatsnummer: 17671

Enhanced Integrated Framework Phase 2/Interim Facility 2017-2025, insatsnummer: 61050357

Enhanced Integrated Framework, EIF Annual Report (2024), 29, Dox: 16/000658-441

ESMAP 2021-2027, insatsnummer: 13497

EU AfCFTA Technical Assistance Facility (EU-TAF) , 2021-2030, insatsnummer: 14775

European Court of Auditors (2025), EU aid for trade to least developed countries, Special Report 17/2025, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-17/SR-2025-17_EN.pdf

European Parliament (2024), Directive (EU) 2024/1760, Artikel 20

GATF Proposal for approval Morocco, 26, Dox: 23/000331-170

Global Alliance for Trade Facility (GATF), insatsnummer: 17102

GSMA 2021-2024, insatsnummer: 14448

GSMA 2025-2028, insatsnummer: 16945

<https://blogs.worldbank.org/en/dev4peace/when-poverty-meets-fragility--why-the-next-decade-of-global-pove> (hämtad 2026-04-10)

Inclusive Markets 2, insatsnummer: 15134

Initiative to Stimulate Private Investment for Resource Efficiency (InSPIRE), insatsnummer: 17179

International Monetary Fund (2024). Regional economic outlook. Asia and Pacific: resilient growth but higher risks

ISO Action Plan for Developing Countries 2021-2025, insatsnummer: 13464

ITC - Enhanced Competitiveness of Guatemalans Textiles & Clothing Sector 2025-2028, insatsnummer: 17226

ITC 2022-2026, insatsnummer: 14589

IVL (2019) Ny kartläggning visar Sveriges styrkeområden inom miljöteknikexport

Kommerskollegium (2025), LDC Graduation: Challenges and opportunities for EU–African trade

Menon, J. (2021). The Impact of the U.S.-China Trade War on Southeast Asia Economies. Available at: glginsights.com (hämtad: 2025-05-19)

NIR - Responsibility and sustainability in Latin American Mining, insatsnummer: 16558

NIR ITP Sustainability Impact Accelerator SIA, insatsnummer: 14365

OECD (2025) Aid for Trade at a Crossroads - Building partnerships for trade and sustainable development

Problue 2018-2030, insatsnummer: 12107

Project Preparation Facility in the Energy Sector, insatsnummer: 51140103

Promoting Green Growth in the Ready-Made Garments Sector through Skills (PROGRESS), insatsnummer: 15278

RECONOMY EaP 2023 – 2029, insatsnummer: 14713

Reconomy WB 2023-2026, insatsnummer: 14710

Saidi and Prasad (2023) , A Mercantilist Middle East

SME Garanti Rwanda - Bank of Kigali, insatsnummer: 16868

SME Garanti Rwanda I&M Bank, insatsnummer: 16130

SNV Mozambique - Accelerator for Minigrids, insatsnummer: 17007

SPRING - Strategic Partnership for Resilience, Innovation and New Generation, insatsnummer: 16441

Strengthening of Ukraine's Quality Infrastructure, 2023-2027, insatsnummer: 16680

Sveriges ambassad Dhaka (2026), Svenskt utvecklingssamarbete i ett Bangladesh i förändring

Svenskt Näringsliv (2025), EU Enlargement: How and Why it Matters to Businesses, https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/hyn9wj_report_compa

[ny_survey_eu_enlargement_webbpdf_1239761.html/Report_Company_Survey_EU_Enlargement_webb.pdf](#)

Swedish Initiative for Facilitating Trade in Africa (SWIFT) 2024-2028, insatsnummer: 13328

Trade Facilitation Support Program, Insatsnr. 17243, (World Bank Group),– Semi Annual Report – Phase 2, 2025, Dox: 24/000682-63

Ukraine: Support to power, electricity and heat production, Energy Community, insatsnummer: 17210

Ukraine: Contribution to energy infrastructure, Energy Community, insatsnummer: 16934

UN (2022), Doha Programme of Action for LDCs for the decade 2022-2031, <https://www.un.org/ldc5/doha-programme-of-action>

UNDP Building Capacities for Trade Transnistria 2022-2026, insatsnummer: 15945

UNIDO: PPDP-Pathways to Profitable Dairy Farming Project, insatsnummer: 17176

[Unlocking the power of services trade for development | UN Trade and Development \(UNCTAD\)](#) (hämtad 2026-04-08)

WB Digital Development Partnership 2023-2027, insatsnummer: 16647

World Bank Group - Umbrella Facility for Trade 2.0, insatsnummer: 17243

World Bank Group, (2025) ”Standards for Development”, World Development Report 2025

World Bank (2020), The African Continental Free Trade Area

World Bank, “Trade Facilitation Support Program in the MENA-region”, Progress Report, January-June 2025

World Bank, Trust Fund Completion Report - Umbrella Facility for Trade, 2026, s. 33-34, Dox: 15/001180- 284

World Bank, Umbrella Facility for Trade Annual Report FY24, 2025, s. 47-48, Dox: 15/001180270

WTO News, Trade Facilitation Agreement has increased trade by over US\$ 230 billion, Dox: 24/000368-7

WTO Committee on Trade and Development (2025), Roadmap to the 20th Anniversary: Reinforcing Trade Potentials, Communication from the Chairperson, https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/a4t_e/DD_Aid_for_Trade_Roadmap_to_the_20th_Anniversary_Factsheet_Web.pdf

WTO Committee on Trade and Development (2025), Aid for Trade to Trade Policy and Regulations: Latest Trends and Takeways from the Discussions in 2025, JOB/COMTD/AFT/11

WTO Secretariat (2024), Aid for Trade in a Changing Global Context, https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/a4t_e/global_review24_e/a4t_global_context_2024_e.pdf

WTO Sub-Committee on LDCs (2026), LDC Group priorities at the World Trade Organization, <https://www.tralac.org/documents/resources/external-relations/wto/mc14/7446-ldc-group-priorities-at-the-world-trade-organisation-revision-9-february-2026/file.html>

WTO Sub-Committee on LDCs (2025), LDC Graduation: Report by the Chairperson of the Sub-committee on LDCs to the General Council, WT/COMTD/LDC/32